

Jaarverslag 2013

Oranjewoud N.V.

Inhoud

Blz.

Bestuursverslag

Voorwoord	3
Ondernemingsprofiel	4
Kerncijfers, Personalia Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen	5
Verslag van de Raad van Commissarissen.....	7
Verslag van de Raad van Bestuur	10

Jaarrekening 2013.....30

Geconsolideerde balans	31
Geconsolideerde winst-en-verliesrekening.....	32
Geconsolideerd overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten.....	33
Geconsolideerd overzicht van mutaties in het eigen vermogen.....	34
Geconsolideerd kasstroomoverzicht.....	35
Waarderingsgrondslagen	36
Toelichting op de geconsolideerde balans	54
Toelichting op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening.....	92
Vennootschappelijke balans.....	90
Vennootschappelijke winst-en-verliesrekening	100
Toelichting op de vennootschappelijke balans	101
Toelichting op de vennootschappelijke winst-en-verliesrekening.....	105
Overige gegevens	106
Controleverklaring.....	107

Aandeelhoudersinformatie.....109

Bijlage 1: Geconsolideerde belangen en deelnemingen.....111

ONDERNEMINGSPROFIEL

Oranjewoud N.V., topholding van Strukton Groep en Antea Group, is een beursgenoteerde onderneming, waarin nationaal en internationaal opererende bedrijven zijn ondergebracht. De tot Oranjewoud N.V. behorende onderneming- en verrichten activiteiten op het gebied van civiele infrastructuur, railsystemen, Techniek en gebouwen, milieu, ruimtelijke ontwikkeling, water en recreatie. Hierbij wordt het gehele traject van studie, advies, ontwerp, planvoorbereiding en directievoering tot realisatie, beheer en exploitatie verzorgd.

Strukton biedt opdrachtgevers integrale oplossingen, waarbij de inzet van technologische vernieuwingen en samenwerking met de klant het verschil maken. De kwaliteit van infrastructuur, treinsystemen en gebouwinstallaties staat daarbij voorop. Het doel is de eindgebruiker comfortabel en veilig te laten reizen en verblijven. Strukton is actief in drie markten:

- Railsystemen: railinfrastructuur, treinsystemen en energiesystemen (Strukton Rail)
- Civiele infrastructuur: civiele infra, met name daar waar kunstwerken of bijzondere omstandigheden specialistische kennis vereisen (Strukton Civiel)
- Techniek en gebouwen: omgevingen en gebouwen waar techniek en bouw een cruciale rol spelen voor de continuïteit. Van ontwerp tot en met onderhoud en beheer (Strukton Worksphere)

Binnen elk van deze markten als ook marktversterkend werkt Strukton Integrale Projecten aan PPS-concessieprojecten, nieuwe concepten, eigen initiatieven, financieringsoplossingen, contractvorming en management van tenderprocessen.

Antea Group biedt advies- en ingenieursdiensten op het gebied van infrastructuur, ruimte, beheer en data, milieu, veiligheid en realisatie. Door een combinatie van strategisch denken en technische expertise en een pragmatische aanpak worden effectieve oplossingen aan de opdrachtgevers geboden.

Op het gebied van sport- en vrijetijdsvoorzieningen verzorgt Antea Group desgewenst het gehele traject van studie, advies, ontwerp, planvoorbereiding en directievoering tot realisatie, beheer en exploitatie.

De detacheringstak van Oranjewoud richt zich op het detacheren van technisch personeel in de brede range van bouwkunde, civiele techniek, industriële automatisering, werktuigbouwkunde, elektrotechniek en technische bedrijfskunde.

Oranjewoud N.V. werkt zowel in opdracht van centrale en lokale overheden als van het bedrijfsleven.

PERSONALIA RAAD VAN BESTUUR

G.P. Sanderink (1948, Nederlandse nationaliteit)

Gerard Sanderink is een groot gedeelte van zijn loopbaan werkzaam geweest in de IT software. In 1978 was hij medeoprichter en directeur van het bedrijf ICT Automatisering. Na de verkoop van zijn belang startte Gerard Sanderink het bedrijf Centric. Dit bedrijf is uitgegroeid tot een vooraanstaande aanbieder van informatietechnologie in Nederland. Centric is eveneens actief in België, Duitsland, Noorwegen, Roemenië, Zwitserland en Zweden. Eind 2005 heeft Gerard Sanderink Advies- en ingenieursbureau Oranjewoud verworven. Het bedrijf werd eind 2006 ondergebracht in het beursfonds Oranjewoud N.V. Gedreven door zijn belangstelling voor techniek, zijn ondernemersgeest en zijn wereldwijde blik, trok hij vervolgens ingenieursbureaus aan in de Verenigde Staten, Frankrijk, Colombia en India. Eind 2010 verwierf Oranjewoud N.V. Strukton Groep, waarvan Gerard Sanderink sindsdien directievoorzitter is.

P.G. Pijper (1966, Nederlandse nationaliteit)

Pieter Pijper is sinds 2000 werkzaam bij Oranjewoud en vervult sinds 2007 de functie van CFO van Oranjewoud N.V. Tevens is hij sinds 2008 de CFO van Antea USA, Inc. in de Verenigde Staten. Naast zijn werkzaamheden bij Oranjewoud N.V. en Antea USA, Inc. doceert Pieter Pijper op het gebied van risicomangement en verricht hij een aantal bestuursfuncties. Sinds 2012 vervult Pieter Pijper de functie van financieel directeur bij Strukton Rail en is hij lid van de Raad van Commissarissen van Europool B.V. en plaatsvervangend lid van de Raad van Bestuur van Strukton Rail in Zweden.

PERSONALIA RAAD VAN COMMISSARISSEN

H.G.B. Spenkelink (1947, Nederlandse nationaliteit)

Herman Spenkelink is van 1983 tot en met 2008 lid van de Raad van Bestuur van Dura Vermeer Groep N.V. geweest; vanaf 1974 was hij werkzaam in verschillende functies binnen de Dura Vermeer Groep en na zijn aftreden als bestuurder in 2008 heeft hij bij de Dura Vermeer Groep nog diverse adviesfuncties vervuld. Herman Spenkelink heeft dan ook significante ervaring en deskundigheid binnen de marktsegmenten bouw en vastgoed. Tevens verricht Herman Spenkelink een aantal bestuursfuncties en neemt hij zitting in enkele commissariaten ("Aqua+" Beheer B.V. te Goor, AGAR Holding B.V. te Hengelo en Alewijnse Holding B.V. te Nijmegen).

J.P.F. van Zeeland (1946, Nederlandse nationaliteit)

Jan van Zeeland brengt een belangrijke financiële en corporate governance expertise en deskundigheid met zich mee. Jan van Zeeland is van 1964 tot en met 2004 werkzaam geweest in de accountancy; vanaf 1981 als partner bij de accountantskantoren Vis & Van Zeeland, Zeeland en Ernst & Young Accountants LLP. Van 2008 tot 2010 heeft hij tevens de functie van wethouder bij de gemeente Geldrop-Mierlo vervuld.

W.G.B. te Kamp (1945, Nederlandse nationaliteit)

Wim te Kamp heeft specifieke kennis en deskundigheid van de ingenieursbranche. Van 1967 tot en met 1983 was hij in diverse functies werkzaam bij Fugro B.V. en van 1983 tot en met 1998 vervulde hij de functie van algemeen directeur van Advies- en Ingenieursbureau Tauw B.V. Als directeur van Participatiemaatschappij Wadinko N.V. heeft Wim te Kamp tevens ervaring en deskundigheid opgedaan op het gebied van financieringen en investeringen. Sinds 2007 vervult hij diverse adviesfuncties en bestuursfuncties en neemt hij zitting in enkele commissariaten (Rudico Beheer B.V. te Eerbeek, IJsseltechnologie Groep B.V. te Zwolle, Leferink Office Works Holding B.V. te Haaksbergen, Calder Holding B.V. te Zwolle en Coöperatieve Rabobank Salland U.A. te Deventer).

financieringsovereenkomsten gesloten met de banken Rabobank, ABN-Amro en NIBC. De financieringsarrangementen hebben een looptijd van vier jaar en eindigen op 31 juli 2017 en zijn afgesloten tegen marktconforme voorwaarden.

Overnames

In 2013 zijn diverse voorstellen van de Raad van Bestuur inzake acquisities besproken. De acquisities die zijn geëffectueerd, zijn in overeenstemming met de strategische lijn van de groep. In het verslag van de Raad van Bestuur wordt nader ingegaan op deze acquisities.

Functioneren Raad van Commissarissen

In een afzonderlijk overleg is het functioneren van de Raad van Bestuur en de individuele leden van de Raad alsmede het functioneren van de Raad van Commissarissen besproken. Hierbij is geconcludeerd dat de voor de onderneming specifieke kennis- en ervaringsgebieden in de huidige Raad adequaat zijn vertegenwoordigd.

Profielschets Raad van Commissarissen Oranjewoud N.V.

De Raad van Commissarissen van Oranjewoud N.V. heeft - na overleg met de Raad van Bestuur en ondernemingsraad - een profielschets Raad van Commissarissen vastgesteld. Daarbij is overeengekomen dat deze profielschets periodiek zal worden getoetst aan maatschappelijke ontwikkelingen (o.a. corporate governance) en het beleid van Oranjewoud N.V. en zo nodig, na overleg met de Raad van Bestuur en ondernemingsraad, zal worden aangepast. De corporate governance code bevat zowel principes als best practice bepalingen die de bij een vennootschap betrokken personen (onder andere bestuurders en commissarissen) en partijen tegenover elkaar in acht zouden moeten nemen. Deze profielschets is op 6 juli 2011 vastgesteld op grond van het Reglement Raad van Commissarissen Oranjewoud N.V., art. 2.2 (c). De profielschets is in 2013 niet aangepast ten opzichte van 2011. De volledige tekst van de Profielschets is terug te vinden op de website van Oranjewoud N.V.: www.oranjewoudnv.nl.

Diversiteit

In de Wet Bestuur en Toezicht, die op 1 januari 2013 in werking is getreden, is de inspanningsverplichting opgenomen die aan grote vennootschappen oplegt dat de zetels van zowel de Raad van Bestuur als de Raad van Commissarissen voor ten minste 30% bezet worden door vrouwen en ten minste voor 30% door mannen, voor zover deze zetels worden verdeeld over natuurlijke personen. Zowel de leden van de Raad van Bestuur als de leden van de Raad van Commissarissen zijn voor langere tijd benoemd. Op het moment dat nieuwe benoemingen aan de orde zijn, zal de Raad van Commissarissen bij het opstellen van de profielschets rekening houden met deze inspanningsverplichting.

Commissies

De Raad van Commissarissen bestond in 2013 uit drie leden. De Raad van Commissarissen kent twee commissies. De Raad van Commissarissen vervult collectief de rol van auditcommissie en benoemings- en remuneratiecommissie. Specifieke punten voor de auditcommissie en/of remuneratiecommissie zijn besproken tijdens de reguliere Raad van Commissarissen vergaderingen.

Remuneratie Bestuursleden

Er zijn in 2013 geen wijzigingen opgetreden in het systeem van beloning van de leden van de Raad van Bestuur vergeleken met het verslagjaar 2012.

Beloning Raad van Bestuur

De leden van de Raad van Bestuur zijn de heren G.P. Sanderink en P.G. Pijper. De heer Sanderink is benoemd voor onbepaalde tijd. De heer Sanderink ontvangt geen beloning voor zijn werkzaamheden. De heer P.G. Pijper is op 29 oktober 2010 benoemd voor een periode van vier jaar. Voor de heer Pijper geldt een vergoeding van één jaarsalaris in het geval hij wordt gevraagd om af te treden. Dit is in lijn met de Nederlandse Corporate Governance Code. Er bestaan geen specifieke overeenkomsten tussen de leden van de Raad van Bestuur en Oranjewoud N.V. die voorzien in een uitkering bij beëindiging van het dienstverband of ontslag als lid van Raad van Bestuur na een openbaar overnamebod op de onderneming. Voor verdere details wordt verwezen naar noot 21 van de jaarrekening.

Beloning van de Raad van Commissarissen

De bezoldiging van de leden van de Raad van Commissarissen wordt vastgesteld door de Algemene Vergadering en is voor het laatst vastgesteld op 29 oktober 2010. De leden van de Raad van Commissarissen ontvangen een vaste vergoeding die geen verband houdt met de resultaten van de Groep. De beloning van de Raad van Commissarissen geldt als een reële vergoeding voor de uit te voeren taken en verantwoordelijkheden voor een Raad van Commissarissen van een internationale, beursgenoteerde onderneming. De details van de beloning worden toegelicht onder noot 21 van de jaarrekening.

VERSLAG VAN DE RAAD VAN BESTUUR

Inleiding

Oranjewoud N.V. (Oranjewoud) is een toonaangevend partner bij het ontwikkelen en toepassen van duurzame en integrale oplossingen voor alle facetten van onze leefomgeving, waarin we wonen, werken, recreëren en reizen.

Oranjewoud N.V. heeft voor de middellange termijn vier strategische groeisectoren gedefinieerd. Dit zijn Infrastructuur, Milieu, Ruimtelijke Ontwikkeling en Water.

2013 kan worden aangemerkt als een jaar van transitie. De segmenten Civiele infrastructuur, RAILSsystemen en Techniek en gebouwen (samen Strukton Groep) van Oranjewoud N.V. worden in de markt qua naamgeving traditioneel samengevat als "bouw". In 2013 is begonnen om Strukton om te vormen tot een bedrijf dat zich toelegt op infrastructuur in combinatie met technologie. Dit betekent dat de focus op het traditionele bouwen (woningbouw - dit was al zeer beperkt -, kantoor- en utiliteitsbouw) sterk is verminderd. Deze activiteiten zullen nog worden uitgevoerd indien deze kunnen worden gecombineerd met een infrastructuur opgave. Een voorbeeld hiervan zijn spoorwegknooppunten, waar parallel naast een infrastructuuropgave mogelijk ook een vastgoedontwikkeling nodig is. Ten aanzien van technologie zijn de volgende onderwerpen geïdentificeerd: tunnels en tunneltechnische installaties, afzinktunnels, fundatie technologie, gemodificeerde bitumen, meet- en inspectietreinen (inclusief meetmethoden en gerelateerde software), spoor- en treingebonden elektronica (spoorbeveiliging (o.m. ERTMS), tractiesystemen, signalling), hoog vermogen elektrificatie, datacenters. De Raad van Bestuur is van mening dat de continuïteit is gebaat bij een sterke kennisbasis, omdat hiermee kan worden vermeden dat steeds in sterk competitieve markten (waar de prijs alles bepalend is voor gunning) moet worden getenderd.

In het segment RAILSsystemen waren de resultaten sterk. De operationele winst bedroeg € 55,8 (2012: € 25,9 miljoen). Begin april 2013 werd door Strukton Rail een meerderheidsbelang verworven in CLF. Strukton Rail vergrootte haar aandeel van 40% naar 60% en kwam daarmee in control van de onderneming. In 2013 heeft CLF wel bijgedragen aan de omzet, maar nog niet aan het netto resultaat. Het resultaat van het eerste kwartaal (deelnemingsresultaat) was negatief en daarnaast leidde de combinatie van fair value waardering van het 40% deel, de step-up naar 60% en de amortisaties nog niet tot een netto winst. In 2014 zullen deze voornoemde effecten zich niet meer voordoen, alleen de amortisatie van de nieuw geïdentificeerde activa zal effect hebben op het ebit- en netto resultaat. Voor verdere details wordt verwezen naar de toelichting op de balans, noot 1 - Immateriële vaste activa. De overige onderdelen van Strukton Rail en dan met name Nederland, Zweden en België presteerden sterk. In het resultaat van Zweden is een eenmalige bate verantwoord van € 7,2 miljoen uit hoofde van een overeenkomst inzake meerwerk over de periode 2009-2013 in het project Stambanan Zuid voor opdrachtgever Tavikverket, de railinfrastructuur manager van Zweden.

Voor het segment Civiele infrastructuur werd 2013 gekenmerkt door forse tegenvallers in enkele projecten. Er is een bedrag van € 40 miljoen voor projectvoorzieningen geboekt. Het meest opvallende project betreft Maasvlakte Vaanplein-A15. Dit project wordt in samenwerking met Ballast Nedam en het Oostenrijkse Strabag uitgevoerd. De opdrachtgever is Rijkswaterstaat (RWS). Door een zeer ingewikkelde stakeholders problematiek moet het consortium rekening houden met de wensen en eisen van diverse stakeholders die geen contractpartij zijn. In de praktijk leidt dit tot een langere doorlooptijd van het project (gebrek aan coördinatie ten aanzien van het beslissingstraject aan de zijde van de opdrachtgever) of stakeholders die tegenstrijdige eisen stellen aan ontwerp en uitvoering. Het consortium overlegt al enige tijd met RWS over deze problematiek. De uitkomst moet zijn dat "de vervuiler betaalt", dus de partij die kosten veroorzaakt moet deze dragen of vergoeden. Bij het opmaken van de jaarrekening 2013 is er nog onvoldoende zicht op afronding van deze discussie met RWS. Hoewel het consortium volledig in haar recht staat om kosten vergoed te krijgen voor wijzigingen opgedragen door RWS of andere stakeholders (en tevens de kosten van de daaruit voortvloeiende verlenging van de doorlooptijd van het project) heeft de Raad van Bestuur besloten om een prudente positie in te nemen ten aanzien van het resultaat van dit project ultimo 2013. Dit betekent dat er ten laste van het resultaat 2013 een voorziening is genomen van € 35 miljoen.

Strukton Worksphere is in 2013 vernieuwd en heeft de kennis van installatietechniek en bouw gebundeld in het segment Techniek en gebouwen. De resultaten van de bouwkundige projecten waren teleurstellend. De personele capaciteit is met 110 medewerkers/fte's afgenomen. Deze krimp was onvermijdelijk gezien de situatie in de relevante markten en hangt tevens samen met de strategische focus op infrastructuur en technologie. De combinatie van slechte projectresultaten, lager dan verwachte dekkingsresultaten en reorganisatiekosten heeft geleid tot een fors negatief operationeel resultaat van € 15,1 miljoen. Strukton Worksphere heeft voor het installatietechnisch werk een positief resultaat gerealiseerd.

het belang past in het streven van Strukton Rail om zijn positie als full service provider van railsystemen in zes Europese landen te versterken en verder uit te breiden. Door het verkrijgen van een controlerend belang wordt vanaf genoemde datum CLF volledig geconsolideerd in de cijfers van groep. Tot die datum zijn de resultaten verwerkt als deelnemingsresultaat.

- Voorts werd in december 2013 overeenstemming bereikt over de overname van de railactiviteiten van Balfour Beatty Scandinavia (Zweden en Denemarken, segment Railsystemen). De financial closing van deze laatste acquisitie heeft op 8 januari 2014 plaatsgevonden.

De met de bovengenoemde overnames samenhangende verplichting terzake aankoop van aandelen bedraagt ca. € 30 miljoen.

Voor transacties die na balansdatum hebben plaatsgevonden, wordt verwezen naar de alinea 'Gebeurtenissen na balansdatum' verderop in dit verslag.

Beëindigde activiteiten

Gebrüder Becker GmbH

Begin 2013 is besloten om de activiteiten van Gebrüder Becker GmbH in Duitsland gecontroleerd af te bouwen. Gebrüder Becker was actief in het aanleggen van kunststof atletiekbanen en kunstgrasvelden. In 2013 is deze afbouw gerealiseerd. Het operationele resultaat is negatief. Daar tegenover staat een belastingbate. Per saldo heeft deze afbouw tot een negatief resultaat geleid van € 1,5 miljoen.

Rail Noorwegen

Oranjewoud heeft begin januari 2012 de railactiviteiten van zijn dochter Strukton Rail in Noorwegen gestaakt. Begin 2014 heeft de curator aangegeven dat er een uitkering uit de failliete boedel komt voor de niet-preferente schuldeisers. Voor Strukton betekent dit dat er een bruto uitkering van ten minste € 1,4 miljoen en maximaal ca. € 1,7 miljoen beschikbaar is. Het bedrag van € 1,4 miljoen is verantwoord in het resultaat van 2013.

Financiering en aandelenemissie

Financiering

Voor de overname van Strukton Groep N.V. is in 2010 financiering aangetrokken door Oranjewoud N.V. en zijn tevens de toen bij Strukton aanwezige kredietfaciliteiten geherfinancierd. De looptijd van deze financieringen bedroeg drie jaar en eindigde op 29 oktober 2013. Per 1 augustus 2013 zijn voor zowel Oranjewoud N.V. als voor Strukton Groep N.V. nieuwe financieringsovereenkomsten afgesloten met de banken Rabobank, ABN-Amro en NIBC. De financieringsarrangementen hebben een looptijd van vier jaar en eindigen op 31 juli 2017 en zijn afgesloten tegen marktconforme voorwaarden.

Aandelenkapitaal

In 2013 heeft de vennootschap geen nieuwe aandelen uitgegeven. Wel is de directie van Oranjewoud N.V. geïnformeerd over het feit dat zijn grootaandeelhouder Gerard Sanderink door de koop van 1.206.312 gewone aandelen A zijn belang in Oranjewoud N.V. heeft uitgebreid naar 95,56%.

Bankconvenanten

Oranjewoud N.V. is het gehele jaar 2013 en per 31 december 2013 compliant ten aanzien van de met de banken overeengekomen convenanten.

Gescheiden ondernemingen

De advies- en ingenieursdiensten van Ingenieursbureau Oranjewoud B.V. (per 1 januari 2014 heeft het Ingenieursbureau Oranjewoud B.V. zijn naam veranderd in Antea Group) en de uitvoeringsactiviteiten van Strukton zijn niet en worden niet geïntegreerd. Vanzelfsprekend wordt samengewerkt op het moment dat opdrachtgevers kunnen profiteren van de gecombineerde kennis, competenties en referenties van de Groep en vindt kennisuitwisseling en het delen van best practices plaats. Antea Group en Strukton hebben ieder hun eigen strategische doelstellingen. Het beleid van Oranjewoud N.V. met betrekking tot het voorkomen van eventuele belangenverstremming is vorm gegeven door compartimentering van ondernemingen en procedures die worden aangepast aan de interne organisatorische veranderingen en de eisen die gesteld worden door aanbestedingswet- en regelgeving. Deze procedures omvatten: organisatorische scheiding van projecten, scheiding van bedrijven, scheiding van managementsystemen, borging van geheimhouding en de bedrijfs-(gedrags)code. De medewerkers van de relevante onderdelen van Oranjewoud N.V. worden voorgelicht over belangenverstremming, integriteit en het belang van naleving van (interne) regelgeving. De ICT systemen en de directies van Antea Group en Strukton zijn volledig gescheiden.

Omzet en resultaat	2013	2012 (herzien) *	2011	2010 **	2009
Resultaat (bedragen x € 1 mln.)					
Netto-omzet	1.962,1	1.719,8	1.743,4	694,9	412,0
Ebitda	44,6	69,3	84,3	43,7	28,8
Nettoresultaat (na belasting)	(12,6)	23,5	17,9	14,2	13,0
Totale netto kasstroom	17,1	(64,6)	(22,8)	112,6	13,7
Vermogen (bedragen x € 1 mln.)					
Eigen vermogen (EV)	246,8	259,2	240,6	171,2	121,4
Totaal vermogen (TV)	1.317,9	1.037,8	1.085,4	1.281,0	265,9
EV/TV	18,7%	25,0%	22,2%	13,4%	45,7%
Medewerkers (headcount)					
Aantal ultimo boekjaar	10587	9646	9369	9171	3271
Orderportefeuille (bedragen x € 1 mln.)					
Advies- en ingenieursdiensten	246,6	252,6	246,0	271,4	266,3
Rail	1.043,2	719,2	757,5	726,3	-
Civiel	1.462,1	643,2	639,6	726,1	-
Techniek en gebouwen	507,6	583,6	587,7	612,6	-
Overig	<u>11,6</u>	<u>12,8</u>	<u>16,1</u>	<u>22,2</u>	<u>20,3</u>
Totaal	3.271,1	2.211,4	2.247,0	2.358,6	286,7

* Herzien voor vergelijkingsdoeleinden in verband met wijzigingen in grondslagen voor pensioenvoorzieningen (IAS 19) en joint arrangements (IFRS 11). De cijfers voor de jaren 2009, 2010 en 2011 zijn niet herzien.

** Inclusief Strukton Groep N.V. vanaf de datum waarop 'control' is verkregen, 29 oktober 2010.

Amortisatie

De totale bruto amortisatie van immateriële vaste activa, Purchase Price Allocation (PPA) afschrijvingen en overige amortisaties, bedraagt € 16,0 miljoen (2012: € 18,8 miljoen). De amortisatie van immateriële vaste activa heeft daarmee in 2013 een fors effect op het netto resultaat. Het effect is echter wel aanzienlijk lager dan in 2012. In het verslagjaar 2013 is een bruto bedrag (non cash) van € 11,7 miljoen (2012: € 15,5 miljoen) gerelateerd aan Purchase Price Allocations geamortiseerd ten laste van het resultaat (zie onderstaande tabel). Van de bruto amortisatie vloeit een bedrag van € 5,5 miljoen (2012: € 9,8 miljoen) voort uit de amortisatie die is gerelateerd aan de PPA van Strukton. De amortisaties die voortvloeien uit de Purchase Price Allocations zullen ook in 2014 en verder nog invloed hebben op het netto resultaat. Op basis van de PPA van Strukton Groep N.V., de reeds bestaande amortisaties uit eerdere overnames en op basis van de ultimo 2013 geschatte resterende economische levensduur zijn de komende jaren de navolgende effecten te verwachten:

PPA amortisatie (excl. overige amortisatie en excl. PPA afschrijvingen etc.)

Bedragen x € 1.000	Excl. Strukton			Strukton			Totaal		
	Bruto amortisatie	Vrijval Vpb latentie	Netto resultaat	Bruto amortisatie	Vrijval Vpb latentie	Netto resultaat	Bruto amortisatie	Vrijval Vpb latentie	Netto resultaat
2012	5.682	-1.569	4.112	9.824	-2.456	7.368	15.506	-4.025	11.480
2013	6.182	-1.699	4.482	5.474	-1.369	4.106	11.656	-3.068	8.588
2014	4.963	-1.387	3.576	3.626	-907	2.720	8.589	-2.294	6.296
2015	4.277	-1.216	3.061	2.629	-657	1.972	6.906	-1.873	5.033
2016	4.141	-1.170	2.971	635	-159	476	4.776	-1.329	3.447
2017	3.298	-926	2.372	0	0	0	3.298	-926	2.372
Totaal	28.542	-7.968	20.575	22.188	-5.547	16.641	50.730	-13.515	37.216

SEGMENTATIE

Oranjewoud N.V. rapporteert over de segmenten Advies- en ingenieursdiensten, Railsystemen, Civiele infrastructuur, Techniek en gebouwen en Overig.

Advies- en ingenieursdiensten

<i>in EUR x miljoen</i>	2013	2012
Netto omzet	375,6	368,4
Operationeel resultaat (Ebitda)	24,8	26,9
Orderportefeuille	246,6	252,6
Aantal medewerkers (ultimo)	3648	3269

In navolging van de buitenlandse advies- en ingenieursdiensten heeft Advies- en Ingenieursbureau Oranjewoud zijn naam gewijzigd in Antea Group. De naamswijziging is in het vierde kwartaal van 2013 met een uitgebreide landelijke mediacampagne onder de aandacht gebracht. De naamswijziging is per 1 januari 2014 een feit.

Antea Group werkt zowel voor bestaande als voor nieuwe opdrachtgevers steeds vaker buiten de landsgrenzen van de verschillende landenorganisaties. Om de ontwikkeling van deze business binnen een kader van risicomanagement te brengen is het Decision Making Framework ontwikkeld; een model waarbij zowel de opdrachtgever, de te leveren diensten als de geografie op diverse onderdelen en kenmerken in ogenschouw worden genomen voordat besloten wordt om in onbekende geografieën te contracteren.

De activiteiten van Unihorn India Pvt. Ltd. zijn begin januari 2013 door Strukton Civiel B.V. overgenomen als uitbreiding op de transactie van de overname van Ooms Civiel B.V. die in 2012 plaatsvond. Unihorn India Pvt. Ltd. is dienstverlener op het gebied van infrastructuur voor snelwegen en vliegvelden. De aansturing en rapportage vindt plaats binnen Antea Group (Nederland). Op termijn zal de vennootschap eveneens juridisch in Antea Group worden geplaatst.

Antea Group in **Nederland** heeft in 2013 nog altijd te kampen met nauwelijks verbeterde economische omstandigheden. De marktsituatie is lastig en er blijft sprake van sterke concurrentie en prijsdruk. Als gevolg van de gemeenteraadverkiezingen in maart 2014 zijn er in het laatste kwartaal van 2013 nauwelijks nieuwe projecten gestart door de lokale overheid. Ondanks deze uitdagende omstandigheden heeft Antea Group in Nederland een licht hogere omzet en operationeel resultaat gerealiseerd. De orderportefeuille ultimo 2013 is ten opzichte van 2012 licht gedaald (van € 83 miljoen naar € 74 miljoen), de werkvoorraad in maanden is ongeveer gelijk gebleven.

Hoewel de marktomstandigheden lastig blijven, is er in 2013 een aantal nieuwe en innovatieve projecten verworven, zoals het projectmanagement van de Spaarndammertunnel, het project VONK (het ontwikkelen van een programmatische aanpak van vervanging en renovatie van natte kunstwerken) voor Rijkswaterstaat, een Environmental Liability Transfer project in Suriname, de remediation van de voormalige Gasfabriek Winschoten en de succesvolle introductie van GBI 6 (software systeem voor efficiënt en effectief beheer van de openbare ruimte).

Risicobeheersing

Het project KLANT (Kwaliteit Leveren Als Nooit Tevoren) dat in 2012 is opgestart, is in 2013 voortgezet. Het project is gericht op verandering van houding en gedrag van de werknemers en een vernieuwing van het risicobeheersingssysteem.

Personeel

Als gevolg van de marktomstandigheden heeft Antea Group in Nederland helaas afscheid moeten nemen van een aantal medewerkers. Inclusief het normale verloop is het personeelsbestand gedaald van 1517 naar 1422.

In **België** is de economische situatie in 2013 eveneens onveranderd lastig. Er is veel concurrentie en de prijzen staan onder druk, terwijl er als gevolg van overheidsbezuinigingen aanzienlijk minder projecten op de markt worden gebracht. De in 2012 gesignaleerde trend van uitgebreidere aanbestedingsprocedures, kwaliteitscontroles en audits die tot hogere kosten leiden, heeft zich in 2013 voortgezet. De omzet en het operationeel resultaat zijn in 2013 gedaald ten opzichte van 2012. De orderportefeuille (€ 25,3 miljoen per eind 2013 tegenover € 23,9 miljoen ultimo 2012) en de werkvoorraad in maanden (15,5 maanden ultimo 2013 versus 13,6 maanden ultimo 2012) is gestegen, maar is deels 'slapend' omdat een groot aantal projecten voor meerdere jaren is opgeschort.

Ecopetrol en Hupecol hebben voor meer dan de helft aan het resultaat bijgedragen. De orderportefeuille is goed gevuld. Er is met nieuwe opdrachtgevers gecontracteerd (Hocol, Mansarovar, Shell en ExxonMobil). Naast de olie- en gasindustrie ziet Antea Group nieuwe kansen in de energiesector, infrastructuur en water.

De orderportefeuille per ultimo 2013 is in omvang verdubbeld ten opzichte van 2012 (€ 11,0 miljoen versus € 5,3 miljoen; in maanden 3,7 maanden versus 2,5 maanden ultimo 2012), voornamelijk dankzij de master service agreement met Ecopetrol. De vraag naar engineering activiteiten loopt in vergelijking met voorgaande jaar terug omdat opdrachtgevers de geotechnische diensten vaker in de eigen organisatie integreren en minder vaak uitbesteden. Deze ontwikkeling leidt tot het wijzigen van de focus in de richting van andere markten, zoals de energiesector, infrastructuur en water.

Risicobeheersing

De afhankelijkheid van de omvangrijke opdrachten van Ecopetrol vormt een risico. Een van de aandachtspunten voor 2014 is het contracteren met andere opdrachtgevers om die afhankelijkheid te beperken.

Personeel

Het personeelsbestand is met name als gevolg van de grote opdrachten van Ecopetrol gestegen van 565 naar 808. Dit vraagt veel van het aanpassingsvermogen van de organisatie.

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen en Duurzaamheid binnen Antea Group

Binnen Antea Group is duurzaamheid deels opgave die in de eigen bedrijfsvoering wordt opgepakt. Een veel grotere impact heeft echter het werk van de Antea Group in de markt.

Als advies- en ingenieursbureau levert Antea Group een belangrijke bijdrage in het realiseren van duurzame oplossingen voor opdrachtgevers. Voorbeelden daarvan zijn de inspanningen in de Health Care sector om door middel van keteninitiatieven het plastic afval te verminderen en bijvoorbeeld met de Beverage Industry Environmental Roundtable de drankenindustrie te stimuleren om de milieudruk in het algemeen en het watergebruik in het bijzonder te verduurzamen (zie www.bierroundtable.com en www.hcpr.org voor meer informatie). Verder wordt er hard gewerkt aan de opbouw van kennis en ervaring met getijde-energie en de realisatie van een getijde-energie testcentrale in Nederland.

Railsystemen

Het segment Railsystemen betreft de railactiviteiten van Strukton.

<i>in EUR x miljoen</i>	2013	2012
Netto omzet	595,4	547,9
Operationeel resultaat (Ebitda)	55,8	25,9
Orderportefeuille	1.043,2	719,2
Aantal medewerkers (ultimo)	3377	2860

Strukton Rail is actief op het gebied van fullservicedienstverlening van railsystemen, zowel nationaal als internationaal. Werkvelden zijn infrastructuur, onderhoudsmanagement, treinsystemen, machines en logistiek. Tot de kernactiviteiten behoren onderhoud, vernieuwing en nieuwbouw van rail(systemen), machines, spoorbeveiliging, data-acquisitie en -management en treinsystemen. Strukton Rail is gespecialiseerd in tractiesystemen, energiesystemen, meettreinen en assetmanagement. Opdrachtgevers zijn railinfrabeheerders, vervoersbedrijven, overheid, industrie, materieleveranciers en leasemaatschappijen.

Strategie en acquisities

Net als in voorgaande jaren lag in 2013 de focus op het bijdragen aan veilig, aantrekkelijk en betaalbaar spoorvervoer. Strukton Rail is structureel actief in zeven Europese landen. In het eerste kwartaal van 2013 heeft Strukton Rail zijn belang in de Italiaanse spoorbouwer CLF (Costruzioni Linee Ferroviarie) van 40% naar 60% uitgebreid. CLF is een van de leidinggevende spoorbouwers in Italië. In december 2013 kondigde Strukton Rail de overname aan van Balfour Beatty Rail Scandinavia. Deze overname is een logisch gevolg van de groeiambities in Scandinavië. De financial close van deze transactie is afgewikkeld op 8 januari 2014.

Resultaat en marktsituatie

In 2013 heeft Strukton Rail het resultaat sterk weten te verbeteren ten opzichte van 2012. Vrijwel alle onderdelen en landen presteerden goed. De marktomstandigheden in Duitsland blijven lastig, waardoor de resultaten onder druk staan. In Zweden en Denemarken, Italië en België heeft Strukton Rail goed gepresteerd. De aankoop van Balfour Beatty Rail

aanleg en het onderhoud van het project. Die contractvorm biedt grote voordelen, zoals continuïteit, duurzaamheid en efficiëntie, maar er kunnen ook nadelen aan kleven, bijvoorbeeld bij vergunningen en stakeholder-management. Strukton Civiel voert hierover niet alleen overleg met Rijkswaterstaat, het kijkt ook naar verbeter-mogelijkheden in de eigen organisatie. Projecten worden geëvalueerd en waar mogelijk worden procedures aangepast.

Duurzaamheid en veiligheid

Strukton Civiel streeft naar een duurzame bedrijfsvoering. Een van de initiatieven daarvoor is het trainen van uitvoerders en machinisten om mobiele werktuigen in de bouw schoner, zuiniger en goedkoper te laten werken. Ook de verduurzaming van de betonketen is een goed voorbeeld. Daarnaast is duurzaamheid een basisvoorwaarde om mee te dingen naar grote opdrachten. In 2013 is de hoogste trede, niveau vijf, op de CO2-prestatieladder behouden. Om de veiligheid structureel te verbeteren, heeft Strukton Civiel in het najaar van 2013 een aanvullend veiligheidsprogramma opgestart. Het doel is bij de eigen medewerkers het veiligheidsbewustzijn te vergroten. Verwacht wordt dat dit als een olievlek naar de onderaannemers uitbreidt.

Techniek en gebouwen

Het segment Techniek en gebouwen betreft het technisch beheer en onderhoud van installaties en gebouwen (Strukton Worksphere).

<i>in EUR x miljoen</i>	2013	2012
Netto omzet	380,1	375,3
Operationeel resultaat (Ebitda)	(15,1)	(0,5)
Orderportefeuille	507,6	583,6
Aantal medewerkers (ultimo)	1717	1827

Het segment Gebouwen: Bouw (Strukton Bouw) is in 2013 geïntegreerd in het segment Technisch beheer en installatiemanagement (Strukton Worksphere). De nieuwe naam van het segment is Techniek en gebouwen.

Strategie

Strukton Worksphere is in 2013 vernieuwd en heeft de kennis van installatietechniek en bouw gebundeld. De samenvoeging is per 1 januari 2014 een feit. De nieuwe koers van Strukton Worksphere is een geïntegreerde aanpak van bouw en installatietechniek. Het grote voordeel voor de klant is evident: Strukton Worksphere regisseert integraal de opdracht, waardoor de werkzaamheden - van bouw naar installatietechniek en vice versa - naadloos in elkaar overlopen. Strukton Worksphere richt zich in zijn strategie naast de utiliteitsmarkt steeds meer op specialistische marktsegmenten, zoals datacenters, industrie, zorg en alle voorzieningen rondom mobiliteitsknooppunten en vervoer. Voor al deze speerpunten geldt dat techniek van wezenlijk belang is, omdat de continuïteit cruciaal is. In deze kritische omgevingen komt de dienstverlening, gericht op functionaliteit en beschikbaarheid, het best tot haar recht.

Strukton Worksphere verwacht binnen de genoemde gebieden de komende jaren groei te realiseren. Ook bij de renovatie en het verduurzamen van gebouwen zijn mogelijkheden, mits een goede businesscase hieraan ten grondslag ligt. Hoewel de markt nog steeds lastig is, verwacht Strukton Worksphere goed gepositioneerd te zijn voor de komende jaren.

Resultaat

In 2013 heeft Strukton Worksphere voor het installatietechnisch werk een positief resultaat gerealiseerd. De uitkomsten van bouwkundige projecten zijn minder rooskleurig. De aanpassingen in de organisatie, negatieve resultaten op een aantal bouwprojecten en een afboeking van € 5,8 miljoen als gevolg van een recent verloren arbitrage leveren onder de streep een negatief resultaat op voor Strukton Worksphere. Vanaf januari 2014 is de nieuwe organisatie een feit en staat Strukton Worksphere goed gepositioneerd voor de komende jaren.

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen en Duurzaamheid binnen Strukton Groep

Strukton onderneemt maatschappelijk verantwoord en heeft hierin een voortrekkersrol binnen de sector. Hoog in het vaandel staat de veiligheid van infrastructuur. Strukton is de discussie aangegaan met ProRail over het tenderen van onderhoudsgebieden, juist omdat de veiligheid van het spoor in het geding zou kunnen komen als het onderhoud niet op een goede manier wordt uitbesteed. Ook voor wegverkeer en bij technische installaties en gebouwen dringt Strukton aan op kwaliteit, door zorg te dragen voor veilige ontwerpen en veilige producten. Daarnaast draagt Strukton actief bij aan het terugdringen van CO2-uitstoot, bijvoorbeeld door het recyclen van materialen, het gebruik van groene stroom van Nederlandse bodem en een duurzaam mobiliteitsbeleid.

Dividend

Oranjewoud N.V. heeft een doelstelling om 30% van de nettowinst vermeerderd met de amortisatie (na belastingen) die voortvloeit uit de overname van Strukton Groep N.V. beschikbaar te stellen voor dividend. Het uitkeren van dividend is afhankelijk van toekomstige resultaatontwikkelingen, marktontwikkelingen, gewenste solvabiliteit en de ruimte onder bestaande en toekomstige bank convenanten. Het dividend zal beschikbaar worden gesteld als keuzedividend (cash en/of aandelen).

Oranjewoud N.V. heeft voor de overname van Strukton Groep N.V. vreemd vermogen aangetrokken bij Rabobank. De leningdocumentatie beschrijft onder welke voorwaarden dividend mag worden uitgekeerd, waarbij onder andere de hoogte van het dividend wordt beperkt tot maximaal 30% van het resultaat na belastingen vermeerderd met de amortisatie (na belastingen) die voortvloeit uit de overname van Strukton Groep N.V.

Het netto resultaat, toe te rekenen aan de aandeelhouders van Oranjewoud N.V., is in 2013 € 13,3 miljoen negatief. Dit negatieve resultaat heeft tot gevolg dat de solvabiliteit verslechtert en dit verlies dient in de nabije toekomst ook gefinancierd te worden. Tevens dient rekening te worden gehouden met vigerende bankconvenanten.

De combinatie van bovenstaande feiten leidt tot het voorstel van de Raad van Bestuur om, met goedkeuring van de Raad van Commissarissen, over het boekjaar 2013 geen dividend uit te keren.

Kapitaalstructuur

Het maatschappelijk kapitaal bedraagt per 31 december 2013 € 10.000.000 bestaande uit 100.000.000 aandelen A en B van elk € 0,10. Het geplaatst en volgestort kapitaal bedraagt 56.878.147 aandelen elk € 0,10 groot. Het geplaatst kapitaal bestaat per 31 december 2013 uit € 2.955.307 aandelen A en € 2.732.508 aandelen B (31 december 2012: idem). Voor aandelen B is, in tegenstelling tot aandelen A, geen beursnotering aangevraagd. Er is geen verschil in zeggenschap tussen de aandelen A en B.

Financiering en Financiële instrumenten

Algemeen

De belangrijkste financiële instrumenten van de Groep omvatten bankleningen en -kredieten en geldmiddelen en kas-equivalenten. De Groep maakt daarnaast gebruik van interest rate swaps en inflatieswaps om de rente- en inflatierisico's uit hoofde van concern- en projectfinancieringen af te dekken. De belangrijkste doelstelling van de financiële instrumenten is financiering aan te trekken voor de bedrijfsactiviteiten van de Groep. Verder bestaan verschillende andere financiële vaste activa en passiva, zoals handelsvorderingen en schulden aan leveranciers, die direct voortvloeien uit de bedrijfsactiviteiten. Er zijn geen derivaten en geen financiële instrumenten voor handelsdoeleinden.

Alle financiële activa en verplichtingen met uitzondering van de op reële waarde gewaardeerde PPS-vorderingen, annuïtaire lening en derivaten, zijn gewaardeerd conform de categorie "leningen en vorderingen" zoals bedoeld in IAS 39.

Financiële Convenanten

Per 31 december 2012 en 2013 voldoet de Groep aan de financiële convenanten. De in 2013 tot stand gekomen nieuwe faciliteiten zijn afgesloten per 1 augustus 2013. Aan de bank zijn zekerheden verstrekt voor de betreffende faciliteit.

Renterisico

Het renterisico met betrekking tot de rentedragende leningen en bankschulden is toegelicht onder het hoofd langlopende verplichtingen. Bij 1%-punt rentestijging is de invloed op het netto resultaat en het eigen vermogen ca. € 0,8 miljoen negatief (2012: € 0,7 miljoen negatief). Bij een rentedaling is het effect vergelijkbaar maar tegengesteld.

Valutarisico

Het merendeel van de activiteiten van de Groep vindt plaats in het eurogebied. Voor de dochterbedrijven buiten het eurogebied geldt dat zij veelal handelen in de valuta van het desbetreffende land. Voor transacties in vreemde valuta is het beleid dat de nettopositie volledig wordt gehedged door middel van vreemde valuta contracten. Het translatierisico op het eigen vermogen en verstrekte leningen aan dochters buiten het euro gebied wordt niet ingedekt, met uitzondering van Antea USA Inc. (zie navolgend). Het valutarisico van de Groep beperkt zich tot de buitenlandse dochters.

Het valutarisico van de Groep heeft betrekking op de buitenlandse dochters, in Scandinavië tot een bedrag van omgerekend € 15,0 miljoen (2012: € 14,2 miljoen). In 2013 zijn de activiteiten van de Groep in Riyad (Saudi-Arabië) hieraan toegevoegd.

De hoge volatiliteit van de US dollar versus de euro is een risico. De overname van Antea USA Inc. is begin 2008 voor een bedrag in USD van 23.750.000 volledig gefinancierd middels een transactie in euro's. De euro/dollar koers op het moment

Corporate Governance

Naleving Corporate Governance Code

Tenzij anders weergegeven door Oranjewoud N.V. worden de principes en best practice bepalingen van de Nederlandse Corporate Governance Code, zoals gepubliceerd in Staatscourant nr. 18499 d.d. 3 december 2009, (de Code) door Oranjewoud N.V. toegepast.

- I.1 De hoofdlijnen van de corporate governance structuur van de vennootschap worden elk jaar, mede aan de hand van de principes die in deze code zijn genoemd, in een apart hoofdstuk in het jaarverslag uiteengezet. In dat hoofdstuk geeft de vennootschap uitdrukkelijk aan in hoeverre zij de in deze corporate governance code opgenomen best practice bepalingen opvolgt en zo niet, waarom en in hoeverre zij daarvan afwijkt.
- I.2 Elke substantiële verandering in de corporate governance structuur van de vennootschap en in de naleving van de code wordt onder een apart agendapunt ter bespreking aan de algemene vergadering voorgelegd.

Oranjewoud N.V. past deze best practice bepaling toe en zal daartoe jaarlijks in het jaarverslag beschrijven in hoeverre en op welke wijze Oranjewoud N.V. afwijkt van de best practice bepalingen van de Code.

Ten aanzien van de volgende punten wijkt Oranjewoud N.V. af van de Nederlandse Corporate Governance Code:

- Het Bestuur van Oranjewoud N.V. bestaat uit twee bestuurders. Eén daarvan, de heer Sanderink, is voor onbepaalde tijd benoemd (in afwijking van II.1.1). De andere bestuurder is voor bepaalde tijd aangesteld. Voor de bezoldiging van de leden van de Raad van Bestuur wordt verwezen naar noot 21.
- Oranjewoud N.V. past best practice bepaling II.3.3. niet toe vanwege het feit dat een significant deel van de aandelen (95,56 %) van Oranjewoud N.V. in handen is van Sanderink Investments B.V. Eén van de bestuurders van Oranjewoud N.V., de heer Sanderink, is tevens bestuurder van Sanderink Investments B.V. en enig aandeelhouder van Sanderink Investments B.V.

In het jaar 2013 is geen sprake geweest van transacties van enige betekenis waarbij tegenstrijdige belangen tussen één lid van de Raad van Bestuur en de Groep hebben gespeeld. De best practice bepalingen II.3.2 en II.3.4 alsmede III.6.1 en III.6.3 zijn nageleefd.

Transacties met verbonden partijen (inclusief Sanderink Investments B.V. als aandeelhouder met een belang groter dan 10%) worden onder in de branche gebruikelijke condities overeengekomen. Besluiten tot het aangaan van dergelijke transacties behoeven goedkeuring van de Raad van Commissarissen. Deze transacties worden toegelicht in de jaarrekening onder noot 21, waarmee best practice bepaling III.6.4 is nageleefd.

Voorschriften benoeming en ontslag Raad van Bestuur

Leden van de Raad van Bestuur worden benoemd door de algemene vergadering. Een lid van de Raad van Bestuur treedt uiterlijk af op de dag waarop de jaarlijkse algemene vergadering wordt gehouden in het vierde kalenderjaar waarin hij voor het laatst werd benoemd en is - indien overeenkomstig deze bepaling afgetreden - terstond herbenoembaar.

Een lid van de Raad van Bestuur kan te allen tijde door de algemene vergadering worden geschorst en ontslagen. Tot een schorsing of ontslag, anders dan op voorstel van de Raad van Commissarissen, kan de algemene vergadering alleen besluiten met een gewone meerderheid van de uitgebrachte stemmen die ten minste een derde van het geplaatste kapitaal van de vennootschap vertegenwoordigen. Een lid van de Raad van Bestuur kan ook door de Raad van Commissarissen worden geschorst.

Voorschriften benoeming en ontslag Raad van Commissarissen

Commissarissen worden op voordracht van de Raad van Commissarissen benoemd door de algemene vergadering. Elke commissaris treedt uiterlijk af op de dag van de eerste algemene vergadering die gehouden wordt nadat vier jaren na zijn laatste benoeming zijn verlopen. De commissarissen treden periodiek af volgens een door de Raad van Commissarissen vastgesteld rooster. De algemene vergadering kan (bij volstreekte meerderheid van uitgebrachte stemmen, vertegenwoordigend ten minste één derde van het geplaatste kapitaal) het vertrouwen in de Raad van Commissarissen opzeggen.

Rechten van aandeelhoudersvergadering

In de algemene vergadering worden ten minste besproken en/of vastgesteld: het jaarverslag, de jaarrekening het voorstel tot uitkering van dividend (indien van toepassing) en de benoeming van de externe accountant. Andere onderwerpen die ter bespreking en/of besluit aan de algemene vergadering worden voorgelegd zijn: het verlenen van kwijting aan de leden van de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen, het reserverings- en dividendbeleid, de aanwijzing van een orgaan van de vennootschap dat bevoegd is tot uitgifte van aandelen en/of betreffende machtiging van de Raad van Bestuur tot het doen verkrijgen van eigen aandelen door de vennootschap.

Risicobeoordelingen zijn een integraal onderdeel van de projecten en ook de jaarlijkse planning- en controlecyclus van de onderneming, die elk jaar met het Bestuur van de Oranjewoud Groep wordt besproken.

Oranjewoud N.V. heeft een risicobeheersingbeleid gedefinieerd dat is gebaseerd op de volgende elementen:

- Het Bestuur van Oranjewoud N.V. stelt randvoorwaarden ten aanzien van de risicoaanpak en is verantwoordelijk voor het overkoepelende beleid van risico's en toepassing van het beleid;
- Risicomanagement dient door de directies van de bedrijfsonderdelen te worden toegepast binnen de afgesproken kaders, dit omvat uitvoering van het beleid en het rapporteren van informatie met betrekking hiertoe;
- In de werkmaatschappijen van de bedrijfsonderdelen geldt voor de directies ook dat zij het risicobeheersingbeleid moeten toepassen, het juiste voorbeeld in gedrag moeten tonen en over de effecten ervan moeten rapporteren.

Er is voor alle aangesloten bedrijven een code of conduct opgesteld voor het verantwoordelijke management. In de code of conduct worden onder meer de bevoegdheden van het verantwoordelijk management beschreven. Deze code of conduct wordt regelmatig geaudit. De audits hebben zowel een continu karakter - (onderdeel van de bestaande planning en controle cyclus binnen de Groep) als een incidenteel karakter (audits die worden uitgevoerd door certificerende instellingen of accountants).

Overige relevante onderdelen tot beheersing van risico's binnen de Oranjewoud Groep zijn onder andere de geldende gedragsregels, de volmachtregeling, de planning- en controlecyclus en de rapportages hierover.

Het risicobeheersingraamwerk van de Oranjewoud Groep maakt onderscheid tussen de verschillende activiteiten en daarmee gepaard gaande risico's binnen de onderdelen van de Groep.

Risicobeheersingbeleid Strukton Groep

Strukton identificeert en volgt risico's binnen de onderneming op een gestructureerde wijze. Om doublures, inconsistenties en lacunes bij bestaande activiteiten op het gebied van risicomanagement en interne beheersing te identificeren en weg te nemen, maakt Strukton gebruik van het raamwerk van de Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). De verschillende risico's worden continu opnieuw in kaart gebracht en gewogen. De belangrijkste thema's met betrekking tot ondernemingsrisico's en strategische doelstellingen zijn in dit hoofdstuk opgenomen.

Inkoopbeleid opdrachtgevers

Strukton heeft diverse grote opdrachtgevers. De Nederlandse railmarkt kenmerkt zich als een monopsonie (één opdrachtgever, beperkt aantal aanbieders). De laatste jaren is het marktvolume afgenomen dat wordt gegenereerd door ProRail - de belangrijkste opdrachtgever op deze markt. ProRail steunt actief nieuwe partijen in hun pogingen toe te treden tot deze technisch en logistiek complexe markt. Als marktleider heeft Strukton te kampen met de consequenties van dit beleid. Strukton is en blijft continu alert op het marktconform houden van zijn organisatieomvang en kwaliteitspropositie.

Aanbestedingskosten

Strukton haalt een aanzienlijk deel van zijn omzet uit openbare aanbestedingen. Vanwege de toenemende complexiteit van een aantal van deze aanbestedingen (in het bijzonder die projecten die op een d&c- of dbfmo-basis worden aanbesteed) stijgen de aanbestedingskosten. De vergoeding van de opdrachtgever voor deze kosten is veelal beperkt. In het geval dat Strukton niet succesvol is bij deze aanbestedingen, kunnen de gemaakte kosten niet worden terugverdiend. Een kritische selectie van inschrijving op aanbestedingen maakt daarom deel uit van de bedrijfsvoering.

Uitvoering en ontwerp

Strukton voert veelal op projectmatige basis werk uit voor derden. De complexiteit en omvang van de werken – en daarmee ook de orderomvang – kunnen aanzienlijk variëren. In lijn met de strategie van de onderneming dingen bedrijfsonderdelen regelmatig mee naar complexe projecten, waarbij naast uitvoeringsrisico's ook ontwerprisico's een rol spelen. Al naar gelang de contractvorm kunnen door verkeerde inschattingen verliezen en negatieve kasstromen optreden. Daarom hecht Strukton grote waarde aan het structureel toepassen van procedures, zowel tijdens de verwervingsfase als tijdens de uitvoeringsfase. Bij ontwerp (en uitvoering) van meer complexe en omvangrijke projecten wordt grote waarde toegekend aan reviews van derden.

Vaste prijzen

Strukton acteert veelal in een omgeving waarbij opdrachtgevers risico's wensen over te dragen in ruil voor een vaste prijs. Strukton accepteert alleen die risico's die het zelf kan beheersen. Deze risico's kunnen verliezen en negatieve kasstromen

Swaps

De Groep maakt gebruik van interest rate swaps en inflatieswaps om de rente- en inflatierisico's uit hoofde van concern- en projectfinancieringen af te dekken.

Gevoeligheid van resultaten

Overheden of bedrijven die zich namens die overheden in de markt begeven zijn een belangrijke groep opdrachtgevers voor Oranjewoud N.V. Het beleid van deze opdrachtgevers en de daaraan gekoppelde budgetten die beschikbaar zijn voor infrastructuur en milieu zijn een belangrijke randvoorwaarde voor het functioneren van de bedrijven binnen de Groep. In diverse landen waarin de Groep actief is, worden overheden geconfronteerd met een bezuinigingsopgave. De uitkomst van die bezuinigingen is niet te voorspellen.

Joint ventures

Het opzetten van joint ventures met diverse partners op operationeel en financieel terrein wordt zowel intern als extern begeleid door specialisten. In de dagelijkse werkzaamheden worden de financiële en projectmatige activiteiten en resultaten besproken met het management van die eenheid waartoe de joint venture behoort en voorts ook met de financiële en juridische medewerkers van Antea Group, Strukton Groep en Oranjewoud N.V.

IT

Om projecten te kunnen uitvoeren, is de continuïteit van de IT-infrastructuur van zeer groot belang. Deze 'ruggengraat van de onderneming' wordt gewaarborgd door de mate van compliance met de noodzakelijke standaarden te laten beoordelen door externe partijen (via audits).

Veiligheid

Dit betreft het risico dat operationele activiteiten leiden tot ongelukken, letselschade en reputatieverlies of dat activiteiten worden uitgevoerd in strijd met regels en wetgeving. Alle werknemers hebben toegang tot de systemen voor Kwaliteit, Arbeid en Milieu (KAM). De KAM-systemen worden regelmatig getoetst door externe geaccrediteerde en certificerende instanties. Preventie heeft binnen de Oranjewoud Groep de hoogste prioriteit. In het veiligheidsbeleid is ook aandacht voor menselijk gedrag als risicofactor (awareness). Zorgvuldige voorbereiding van werkzaamheden, analyse van bijna-ongevallen en toolbox-meetings moeten dit risico minimaliseren.

Verzekeringen

Oranjewoud N.V. heeft een centraal verzekeringsbeleid dat primair is gericht op het voorkomen van schommelingen in de resultaten als gevolg van schades in projecten die voor rekening van een onderneming binnen de Groep komen. Dat betekent dat er door Oranjewoud N.V. eisen zijn gesteld aan de dekkingsvereisten en dat op centraal niveau verzekeringen op het gebied van wettelijke aansprakelijkheid, beroepsaansprakelijkheid en meer specifieke varianten daarvan zijn afgesloten.

Door de grote verscheidenheid van projecten, zowel in omvang als complexiteit, en ook door de vereisten die wet- en regelgeving opleggen in de verschillende regio's waar de ondernemingen actief zijn die behoren tot de Oranjewoud Groep, zijn er verschillende aanvullende verzekeringspolissen ingekocht die met die verscheidenheid rekening houden.

Status

De status van de risicobeheersing binnen Oranjewoud is gedurende 2013 diverse malen besproken in (gezamenlijke) vergaderingen van de Raad van Bestuur met de Raad van Commissarissen. Geconstateerd werd dat het interne risicobeheersingssysteem in het verslagjaar heeft gefunctioneerd, waarbij het projectbeheer binnen Strukton als aandachtspunt is onderkend.

Jaarrekening 2013

Oranjewoud N.V.

GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING

(in duizenden euro's)

	2013	2012 (herzien) *
Netto omzet (18)	1.962.072	1.719.754
Overige bedrijfsopbrengsten (19)	7.000	11.243
Som der bedrijfsopbrengsten	1.969.072	1.730.997
Projectkosten van derden	(991.356)	(788.738)
Toegevoegde Waarde	977.716	942.259
Personeelskosten (20)	(779.841)	(709.054)
Overige bedrijfskosten (22)	(153.311)	(163.911)
Afschrijvingen	(47.121)	(43.933)
Totaal bedrijfskosten	(980.273)	(916.898)
Bedrijfsresultaat	(2.557)	25.361
Financieringsopbrengsten (23)	3.830	5.533
Financieringskosten (23)	(12.081)	(11.084)
Saldo financiële baten en lasten	(8.251)	(5.551)
Aandeel resultaat na belastingen geassocieerde deelnemingen (4)	(6.965)	1.613
Resultaat voor belastingen	(17.773)	21.423
Belastingen (24)	5.202	2.083
Resultaat na belastingen	(12.571)	23.506
Toe te rekenen aan:		
Aandeelhouders van de moedermaatschappij	(13.293)	23.594
Minderheidsbelangen	722	(88)

* Herzien voor vergelijkingsdoeleinden in verband met wijzigingen in grondslagen voor pensioen-voorzieningen (IAS 19) en joint arrangements (IFRS 11).

WINST PER AANDEEL (in euro's)

Netto resultaat per aandeel toe te rekenen aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij (gewoon en verwaterd)	(0,23)	0,41
Gemiddeld aantal uitstaande aandelen	56.878.147	56.878.147

GECONSOLIDEERD OVERZICHT VAN MUTATIES IN HET EIGEN VERMOGEN

(in duizenden euro's)

Groepsvermogen	Toe te rekenen aan aandeelhouders van de moedermaatschappij								Minderheidsbelangen	Totaal	
	Geplaatst kapitaal	Agio-reserve	Reserve omrekeningsverschillen	Wettelijke reserve deelnemingen	Afdekingsreserve	Actuariële reserve	Ingehouden winsten	Resultaat boekjaar			Totaal eigen vermogen
Stand per 1 januari 2012	5.688	173.495	1.724	712	(1.539)	(636)	43.286	17.859	240.589	126	240.715
Effect stelselwijziging toegezegd-pensioenregelingen	-	-	-	-	-	(949)	-	-	(949)	-	(949)
Herziene stand per 1 januari 2012	5.688	173.495	1.724	712	(1.539)	(1.585)	43.286	17.859	239.640	126	239.766
Dividenduitkering 2011	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(94)	(94)
Winstinhouding 2011	-	-	-	-	-	-	17.859	(17.859)	-	-	-
	5.688	173.495	1.724	712	(1.539)	(1.585)	61.145	-	239.640	32	239.672
Resultaat boekjaar	-	-	-	-	-	-	-	23.594	23.594	(88)	23.506
Niet-gerealiseerde resultaten	-	-	347	46	(598)	(3.818)	(46)	-	(4.069)	-	(4.069)
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten na belastingen	-	-	347	46	(598)	(3.818)	(46)	23.594	19.525	(88)	19.437
Stand per 31 december 2012	5.688	173.495	2.071	758	(2.137)	(5.403)	61.099	23.594	259.165	(56)	259.109
Stand per 1 januari 2013	5.688	173.495	2.071	758	(2.137)	(3.870)	61.099	23.564	260.668	(56)	260.612
Effect stelselwijziging toegezegd-pensioenregelingen	-	-	-	-	-	(1.533)	-	30	(1.503)	-	(1.503)
Herziene stand per 1 januari 2013	5.688	173.495	2.071	758	(2.137)	(5.403)	61.099	23.594	259.165	(56)	259.109
Minderheidsbelangen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	29.321	29.321
Dividenduitkering 2012	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Winstinhouding 2012	-	-	-	-	-	-	23.594	(23.594)	-	-	-
	5.688	173.495	2.071	758	(2.137)	(5.403)	84.693	-	259.165	29.265	288.430
Resultaat boekjaar	-	-	-	-	-	-	-	(13.293)	(13.293)	722	(12.571)
Niet-gerealiseerde resultaten	-	-	(970)	-	254	1.638	-	-	922	-	922
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten na belastingen	-	-	(970)	-	254	1.638	-	(13.293)	(12.371)	722	(11.649)
Reclassificatie naar verplichtingen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(29.560)	(29.560)
Stand per 31 december 2013	5.688	173.495	1.101	758	(1.883)	(3.765)	84.693	(13.293)	246.794	427	247.221

WAARDERINGSGRONDSLAGEN

Informatie over de vennootschap

Oranjewoud N.V. is een naamloze vennootschap naar Nederlands recht, statutair gevestigd in Nederland te Gouda, Antwerpseweg 8. De aandelen van de vennootschap zijn genoteerd aan de officiële Markt van Euronext N.V. te Amsterdam. Oranjewoud N.V. is voor 95,56% in handen van Sanderink Investments B.V. Sanderink Investments B.V. is voor 100% in handen van Stichting Administratiekantoor Sanderink Investments van Gerard Sanderink. Oranjewoud N.V. is actief op het gebied van advies- en ingenieursdiensten, sport- en vrije tijdsvoorzieningen, detachering, railsystemen, civiele infrastructuur, techniek en gebouwen en PPS-concessieprojecten. De organisatie is leverancier van kwalitatief hoogwaardige diensten op het brede terrein van infrastructuur en accommodatie-oplossingen, stedelijke ontwikkeling, bouw, natuur en landschap, milieu en veiligheid en sport- en vrijetijdsvoorzieningen. Oranjewoud N.V. verzorgt daarbij het gehele traject van studie, advies, ontwerp, planvoorbereiding en directievoering tot realisatie, beheer en exploitatie.

De jaarrekening 2013 is op 30 april 2014 opgesteld door het Bestuur met instemming van de Raad van Commissarissen van de vennootschap en zal ter vaststelling worden voorgelegd aan de Algemene Vergadering op 11 juni 2014.

Uitgangspunten

De (geconsolideerde) jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat de functionele valuta is van de onderneming. De geconsolideerde jaarrekening van de Groep is opgesteld in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals die zijn goedgekeurd door de Europese Unie.

Nieuw toegepaste en herziene standaarden en interpretaties (IAS/IFRS):

De Groep heeft in 2013 een aantal nieuwe en herziene standaarden toegepast die zijn uitgevaardigd door de International Accounting Standards Board (IASB) en die (verplicht of door vervroegde toepassing) van kracht zijn op verslagperiodes aanvangend op of na 1 januari 2013.

IAS 1 - Presentatie van het overzicht totaalresultaat

Deze wijziging heeft betrekking op het separaat presenteren van items die mogelijk kunnen worden geherclassificeerd naar de winst-en-verliesrekening in toekomstige perioden en items die nooit kunnen worden geherclassificeerd naar de winst-en-verliesrekening. De wijziging heeft alleen betrekking op presentatie en heeft daarom geen impact op de financiële positie van de Groep. De wijziging is van toepassing op boekjaren die aanvangen op of na 1 juli 2012 en is derhalve voor de eerste keer toegepast in de jaarrekening 2013.

IAS 12 – Winstbelastingen

Het amendement geeft opheldering omtrent de waardering van latente belastingverplichtingen of -vorderingen op vastgoedbeleggingen die ontstaan bij wijzigingen van de reële waarde (boekjaar 2013).

IAS 19 - Personeelsbeloningen (herzien)

De Groep heeft IAS 19R retroactief toegepast in overeenstemming met de overgangsbepalingen van deze standaard. Een belangrijke wijziging is dat het uitstellen van actuariële resultaten niet langer is toegestaan. Aangezien de Groep in het verleden alle actuariële resultaten in verband met de toegezegd pensioenregelingen reeds onmiddellijk onder de niet-gerealiseerde resultaten heeft verantwoord, heeft deze wijziging geen effect op de cijfers van de Groep.

Daarnaast dient de disconteringsvoet die wordt gehanteerd bij de berekening van de in het boekjaar toe te kennen aanspraken gelijk te zijn aan de disconteringsvoet die gehanteerd wordt op de berekening van het verwachte rendement op beleggingen. Bij Strukton Railinfra AB (Zweden) en Strukton Rail NV (België) dient onder IAS 19R rekening te worden gehouden met een extra belasting op alle toekomstige pensioenopbouw.

IAS 27 (Herzien) – Geconsolideerde en vennootschappelijke jaarrekening

Als gevolg van de nieuwe IFRS 11, joint arrangements en IFRS 12 toelichting van belangen in deelnemingen is de herziene IAS 27 standaard welke specifieke voorschriften bevat ten aanzien van de waardering van deelnemingen in de enkelvoudige jaarrekening vervroegd toegepast.

IAS 28 – Investerings in geassocieerde deelnemingen en joint ventures

Als gevolg van de nieuwe IFRS 11, joint arrangements en IFRS 12 toelichting van belangen in deelnemingen, is de naamgeving van IAS 28 gewijzigd van 'belangen in geassocieerde deelnemingen' naar 'belangen in geassocieerde deelnemingen en joint ventures'. De richtlijn beschrijft naast de toepassing van de 'equity methode' bij belangen in geassocieerde deelnemingen ook de toepassing van de 'equity methode' bij belangen in joint ventures. De herziene standaard is verplicht van toepassing op boekjaren die beginnen op of na 1 januari 2014.

Effect op de geconsolideerde balans per 1 januari 2012 als gevolg van toepassing van de nieuwe en herziene standaarden:

	1 januari 2012 (gerapporteerd)	IFRS11 effect	IAS19R effect	1 januari 2012 (herzien)
Immateriële vaste activa	108.396	(3.592)	-	104.804
Materiële vaste activa	134.602	(11.724)	-	122.878
Vastgoedbeleggingen	4.038	-	-	4.038
Geassocieerde deelnemingen	33.384	13.206	-	46.590
Overige financiële vaste activa	98.267	(73.126)	-	25.141
Uitgestelde belastingvorderingen	7.814	(2.738)	-	5.076
Vaste activa	386.501	(77.974)	-	308.527
Voorraden	32.839	(6.957)	-	25.882
Vorderingen	392.001	(9.318)	-	382.683
Onderhanden projecten	147.279	(1.309)	-	145.970
Winstbelastingvorderingen	2.119	(93)	-	2.026
Geldmiddelen en kasequivalenten	124.662	(5.094)	-	119.568
Vlottende activa	698.900	(22.771)	-	676.129
Totaal activa	1.085.401	(100.745)	-	984.656
Eigen vermogen	240.589	-	(949)	239.640
Minderheidsbelangen	126	-	-	126
Groepsvermogen	240.715	-	(949)	239.766
Uitgestelde personeelsbeloningen	16.460	-	1.216	17.676
Voorzieningen	10.428	(255)	-	10.173
Uitgestelde belastingverplichtingen	22.381	(3.747)	-	18.634
Achtergestelde leningen	2.665	(2.665)	-	-
Langlopende schulden	170.188	(81.706)	-	88.482
Totaal langlopende verplichtingen	222.122	(88.373)	1.216	134.965
Handelscrediteuren	205.382	(4.627)	-	200.755
Schulden aan kredietinstellingen	14.465	(1.158)	-	13.307
Onderhanden projecten	105.766	(894)	-	104.872
Verschuldigde winstbelasting	6.875	167	(267)	6.775
Voorzieningen	3.379	(7)	-	3.372
Overige kortlopende schulden	286.697	(5.853)	-	280.844
Kortlopende schulden	622.564	(12.372)	(267)	609.925
Totaal passiva	1.085.401	(100.745)	-	984.656

Effect op het geconsolideerde resultaat over 2012 als gevolg van toepassing van de nieuwe en herziene standaarden:

	2012 (gerapporteerd)	IFRS11 effect	IAS19R effect	2012 (herzien)
Som der bedrijfsopbrengsten	1.782.603	(51.606)	-	1.730.997
Projectkosten van derden	(816.497)	27.759	-	(788.738)
Toegevoegde Waarde	966.106	(23.847)	-	942.259
Personeelskosten	(719.756)	10.662	40	(709.054)
Overige bedrijfskosten	(171.011)	7.100	-	(163.911)
Afschrijvingen	(47.179)	3.246	-	(43.933)
Totaal bedrijfskosten	(937.946)	21.008	40	(916.898)
Bedrijfsresultaat	28.160	(2.839)	40	25.361
Saldo financiële baten en lasten	(5.843)	292	-	(5.551)
Aandeel resultaat na belastingen geassocieerde deelnemingen	(269)	1.882	-	1.613
Resultaat voor belastingen	22.048	(665)	40	21.423
Belastingen	1.428	665	(10)	2.083
Resultaat na belastingen	23.476	-	30	23.506
Toe te rekenen aan:				
Aandeelhouders van de moeder- maatschappij	23.564	-	30	23.594
Minderheidsbelangen	(88)	-	-	(88)

Effect op het geconsolideerde niet-gerealiseerde resultaat over 2012 als gevolg van toepassing van de nieuwe en herziene standaarden:

	2012 (gerapporteerd)	IFRS11 effect	IAS19R effect	2012 (herzien)
Mutaties in reële waarde van derivaten voor hedge accounting	(598)	-	-	(598)
Koersverschillen vreemde valuta	347	-	-	347
Mutatie actuariële reserve	(3.234)	-	(584)	(3.818)
Totaal niet-gerealiseerde resultaten	(3.485)	-	(584)	(4.069)
Toe te rekenen aan:				
Aandeelhouders van de moeder- maatschappij	(3.485)	-	(584)	(4.069)
Minderheidsbelangen	-	-	-	-

Effect op de geconsolideerde kasstroom over 2012 als gevolg van toepassing van de nieuwe en herziene standaarden:

	2012 (gerapporteerd)	IFRS11 effect	IAS19R effect	2012 (herzien)
Kasstroom uit operationele activiteiten	12.596	4.979	-	17.575
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	(44.300)	(1.239)	-	(45.539)
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	(31.449)	(5.164)	-	(36.613)
Totale netto kasstroom	(63.153)	(1.424)	-	(64.577)

Groep een eventueel minderheidsbelang ofwel tegen reële waarde, ofwel tegen het aandeel van het minderheidsbelang in de geïdentificeerde netto-activa van de overgenomen partij.

Indien de overgedragen vergoeding, het minderheidsbelang en de reële waarde per overnamedatum van een per overnamedatum reeds bestaand belang in de overgenomen partij, hoger is dan de reële waarde van het aandeel van de Groep in de identificeerbare netto-activa, dan wordt het verschil opgenomen als goodwill. Indien de overgedragen vergoeding lager is dan de reële waarde van de identificeerbare netto-activa, dan wordt het verschil rechtstreeks verantwoord in de winst-en-verliesrekening.

Geassocieerde deelnemingen en joint ventures

Deelnemingen zijn alle entiteiten waarover de Groep invloed van betekenis, maar geen beslissende zeggenschap kan uitoefenen. Dit gaat in het algemeen gepaard met het bezit van meer dan een vijfde van de stemgerechtigde aandelen. Joint ventures zijn samenwerkingsverbanden waarbij de Groep samen met andere partijen gezamenlijke zeggenschap hebben en recht hebben op de netto-activa van de joint venture. De betrokken partijen zijn contractueel overeengekomen dat zeggenschap wordt gedeeld en beslissingen inzake relevante activiteiten unanieme instemming vereisen van de partijen die gezamenlijke zeggenschap in de joint venture hebben.

Investerings in deelnemingen en joint ventures worden bij eerste verwerking in de jaarrekening opgenomen tegen kostprijs en daarna verantwoord volgens de equitymethode. De waardering van deelnemingen is inclusief de bij verwerving vastgestelde goodwill en onder vermindering van eventuele cumulatieve bijzondere waardeverminderingen. De Groep verantwoordt zijn deel van de mutaties in reserves en de toerekenbare resultaten van de deelneming in de boekwaarde van de deelneming. Het aandeel in het resultaat van de deelneming dat aan de Groep wordt toegerekend, wordt verwerkt in de winst-en-verliesrekening. Het aandeel van de mutaties in de reserves van een deelneming die na overnamedatum aan de Groep toerekenbaar zijn, wordt opgenomen in de reserves van de Groep. De Groep neemt verliezen hoger dan het bedrag van de boekwaarde van de deelneming (inclusief overige niet door zekerheden gedekte vorderingen) slechts op, indien daartoe een in rechte of feitelijk afdwingbare verplichting bestaat.

Deelnemingen en joint ventures worden verantwoord vanaf de datum waarop de Groep invloed van betekenis verkrijgt, tot het moment waarop de invloed ophoudt te bestaan.

Joint operations

Joint operations zijn de belangen in entiteiten waarover de Groep contractueel overeengekomen gezamenlijk met derden zeggenschap uitoefent. De Groep verantwoordt haar belang in de opbrengsten en kosten, activa en verplichtingen van de joint operation en combineert deze post voor post met overeenkomstige posten in de jaarrekening van de Groep.

Deelnemingen zonder invloed van betekenis

Deelnemingen zonder invloed van betekenis worden gewaardeerd tegen reële waarde, wijzigingen lopen via het geconsolideerd overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten. Indien de reële waarde niet op betrouwbare wijze kan worden bepaald, vindt waardering plaats tegen kostprijs.

Eliminatie van transacties bij consolidatie

Intragroepssaldi en eventuele niet-gerealiseerde winsten en verliezen op transacties binnen de Groep of baten en lasten uit dergelijke transacties worden bij de opstelling van de geconsolideerde jaarrekening geëlimineerd. Niet-gerealiseerde winsten en verliezen uit hoofde van transacties met deelnemingen en entiteiten waarover gezamenlijk de zeggenschap wordt uitgeoefend, worden geëlimineerd naar rato van het belang dat de Groep in de entiteit heeft.

Vennootschappelijke gegevens

De financiële gegevens van Oranjewoud N.V. zijn verwerkt in de geconsolideerde jaarrekening zodat, gebruikmakend van artikel 2:402 BW, is volstaan met een verkorte winst-en-verliesrekening in de vennootschappelijke jaarrekening.

Geconsolideerde belangen

De geconsolideerde deelnemingen en het percentage belang zijn vermeld in bijlage 1.

omstandigheden en van toepassing zijnde overige omstandigheden. Dit omvat eveneens de scheiding door de overgenomen partij van in contracten besloten derivaten. Indien de bedrijfscombinatie in verschillende fasen tot stand komt, wordt per de overnamedatum de reële waarde van het eerder door de Groep in de overgenomen partij gehouden belang opnieuw bepaald met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening.

Eventuele door de Groep over te dragen voorwaardelijke vergoedingen worden per de overnamedatum tegen reële waarde opgenomen. Latere wijziging in de reële waarde van de voorwaardelijke vergoeding die als een actief of een verplichting wordt aangemerkt, wordt overeenkomstig IAS 39 hetzij in de winst-en-verliesrekening verantwoord, hetzij als een mutatie in de niet-gerealiseerde resultaten. Indien de voorwaardelijke vergoeding als eigen vermogen wordt geëvalueerd, vindt herwaardering slechts plaats bij definitieve afwikkeling in het eigen vermogen.

Goodwill wordt eerst tegen zijn kostprijs gewaardeerd, zijnde het bedrag waarmee de overgedragen vergoeding het saldo van de verkregen activa en de overgenomen verplichtingen overschrijdt. Indien deze vergoeding minder bedraagt dan de reële waarde van de netto activa van de overgenomen dochteronderneming, wordt het verschil in de winst-en-verliesrekening verantwoord.

Na de eerste opname wordt de goodwill gewaardeerd tegen kostprijs verminderd met eventuele geaccumuleerde bijzondere waardeverminderingverliezen. Voor de toetsing op bijzondere waardevermindering wordt de goodwill die is voortgekomen uit een bedrijfscombinatie vanaf de overnamedatum toegerekend aan de kasstroomgenererende eenheden die naar verwachting voordeel zullen halen uit de bedrijfscombinatie, ongeacht of activa of verplichtingen van de overgenomen entiteit aan deze eenheden zijn toegerekend.

Indien goodwill onderdeel van een kasstroomgenererende eenheid is en een deel van de bedrijfsactiviteit binnen die eenheid wordt afgestoten, wordt de goodwill die op de afgestoten activiteit betrekking heeft, opgenomen in de boekwaarde van die activiteit voor de vaststelling van het uit de afstoting voortvloeiende resultaat. Goodwill die in een dergelijke omstandigheid wordt afgestoten, wordt bepaald op basis van de relatieve verhouding in waarden van de afgestoten activiteit en van het gedeelte van de kasstroomgenererende eenheid dat wordt behouden.

Overige immateriële vaste activa

Indien er bij de verwerving van een entiteit separaat identificeerbare immateriële activa kunnen worden onderkend, worden deze geactiveerd en afgeschreven binnen de afschrijvingstermijn die daarbij van toepassing is. Hierbij geldt voor de waarde van een klantenbestand een afschrijvingsperiode uiteenlopend van vier jaar tot twaalf jaar, afhankelijk van de aard en verwachte "churn-rate". Voor de waarde van een orderportefeuille wordt een afschrijvingsperiode van een half tot zes jaar gehanteerd.

De afschrijvingstermijn wordt jaarlijks beoordeeld.

Materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en terreinen

De bedrijfsgebouwen zijn gewaardeerd tegen aanschafprijzen verminderd met jaarlijkse lineaire afschrijvingen gebaseerd op de verwachte gebruiksduur, rekening houdend met een restwaarde en eventuele cumulatieve bijzondere waardeverminderingen. De gehanteerde gebruiksduur in jaren is voor bedrijfsgebouwen vijftwintig jaar. Indien sprake is van groot onderhoud, dan wordt dit bedrag geactiveerd en afgeschreven. Toekomstige gebouwen worden geactiveerd inclusief rente. Op terreinen wordt niet afgeschreven (met uitzondering van terreinverharding).

Materieel en instrumentarium en overig

Het materieel en instrumentarium en overig (waaronder de inventarissen) zijn gewaardeerd tegen aanschafprijzen verminderd met jaarlijkse lineaire afschrijvingen gebaseerd op de verwachte gebruiksduur, rekening houdend met een restwaarde en eventuele cumulatieve bijzondere waardeverminderingen. De aanschafprijzen bevatten tevens de kosten voor het vervangen van onderdelen van het materieel en instrumentarium voorzover die kosten voldoen aan de voorwaarden voor opname in de balans alsmede financieringskosten voor lange termijn projecten wanneer aan de activeringscriteria is voldaan. De gehanteerde gebruiksduur in jaren is voor materieel en instrumentarium twee tot zes jaar en voor overig drie tot tien jaar.

Activa in constructie

Activa in constructie worden gewaardeerd tegen gemaakte kosten.

Niet meer opnemen op de balans

Een materieel vast actief wordt niet meer op de balans opgenomen ingeval van afstoting of indien er geen economische voordelen van het gebruik of de afstoting worden verwacht. Een eventuele opbrengst of verlies voortvloeiende uit de

Uitgestelde belastingen

Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden opgenomen voor tijdelijke verschillen tussen de waarde van de activa en passiva volgens de in deze jaarrekening gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling en volgens fiscale grondslagen alsmede voor fiscaal compensabele verliezen voor het deel waarvoor het waarschijnlijk is dat voldoende positieve belastbare resultaten gerealiseerd zullen worden. De boekwaarde van uitgestelde belastingvorderingen wordt op elke balansdatum beoordeeld en verlaagd voor zover het niet waarschijnlijk is dat er voldoende toekomstige fiscale winsten zullen zijn.

Uitgestelde belastingen worden berekend tegen het tarief dat waarschijnlijk op het moment van afwikkeling volgens wetgeving van toepassing zal zijn. Uitgestelde belastingen worden in de winst-en-verliesrekening verantwoord, behalve indien gerelateerd aan posten die als niet-gerealiseerde resultaten worden verwerkt. In dat geval wordt ook de uitgestelde belasting als niet-gerealiseerde resultaten verwerkt.

Indien per saldo een uitgestelde belastingvordering ontstaat, vindt opname plaats onder de vaste activa. Uitgestelde belastingvorderingen en -schulden worden gesaldeerd als er een wettelijk afdwingbaar recht toe bestaat, als ze zijn gerelateerd aan winstbelasting opgelegd door dezelfde fiscale autoriteit en de onderneming het wettelijk afdwingbaar recht heeft om op netto basis af te wikkelen.

Bijzondere waardevermindering

Financiële activa

Een financieel actief wordt geacht onderhevig te zijn aan een bijzondere waardevermindering indien er objectieve aanwijzingen zijn dat één of meerdere gebeurtenissen een negatief effect hebben gehad op de verwachte toekomstige kasstromen van dat actief. Een bijzonder waardeverminderingverlies met betrekking tot een op geamortiseerde kostprijs gewaardeerd financieel actief wordt berekend als het verschil tussen de boekwaarde en de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen, gedisconteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rente.

Alle bijzondere waardeverminderingverliezen worden als last in de winst-en-verliesrekening opgenomen.

Een bijzonder waardeverminderingverlies wordt teruggenomen indien de terugname objectief in verband kan worden gebracht met een gebeurtenis die zich heeft voorgedaan nadat dit bijzondere waardeverminderingverlies werd genomen. Bij financiële activa die tegen geamortiseerde kostprijs worden gewaardeerd komt de terugname ten gunste van de winst-en-verliesrekening. Betreft het voor verkoop beschikbare financieel actief aandelen dan wordt de terugname rechtstreeks in het eigen vermogen verwerkt.

Niet-financiële activa

De boekwaarde van de niet-financiële activa van de Groep, uitgezonderd voorraden en uitgestelde belastingvorderingen, wordt per iedere verslagdatum opnieuw bezien om te bepalen of er aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen. Indien dergelijke aanwijzingen bestaan, wordt een schatting gemaakt van de realiseerbare waarde van het actief. Van goodwill en immateriële activa met een onbepaalde gebruiksduur of die nog niet gebruiksklaar zijn, wordt op iedere verslagdatum een schatting gemaakt van de realiseerbare waarde.

Er wordt een bijzonder waardeverminderingverlies opgenomen wanneer de boekwaarde van een actief of de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort, hoger is dan de realiseerbare waarde.

Bijzondere waardeverminderingverliezen worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen.

Voor een actief of een kasstroomgenererende eenheid is de realiseerbare waarde gelijk aan de hoogste van de bedrijfswaarde of de reële waarde minus verkoopkosten. Bij het bepalen van de bedrijfswaarde wordt de contante waarde van de geschatte toekomstige kasstromen berekend met behulp van een disconteringsvoet die een afspiegeling is van zowel de actuele markttransacties van de tijdswaarde van geld als van de specifieke risico's met betrekking tot het actief.

Met betrekking tot goodwill worden (met uitzondering van goodwill inbegrepen in de boekwaarde van geassocieerde deelnemingen) bijzondere waardeverminderingverliezen niet teruggenomen. Voor andere activa worden in voorgaande perioden opgenomen bijzondere waardeverminderingverliezen bij elke verslagdatum beoordeeld op indicaties dat het verlies afgenomen is of niet langer bestaat. Een bijzonder waardeverminderingverlies wordt teruggenomen als de schattingen zijn veranderd aan de hand waarvan de realiseerbare waarde was bepaald. Een bijzonder waardeverminderingverlies wordt uitsluitend teruggenomen voor zover de boekwaarde van het actief niet hoger is dan de boekwaarde, na aftrek van afschrijvingen of amortisatie, die zou zijn bepaald als geen bijzonder waardeverminderingverlies was opgenomen.

De disconteringsvoet is het rendement per balansdatum van hoogwaardige ondernemingsobligaties waarvan de looptijd de termijn van de verplichtingen van de Groep benadert. De berekening wordt uitgevoerd door een erkende actuaaris volgens de 'projected unit credit' methode. Deze methode houdt rekening met toekomstige salarisstijgingen als gevolg van carrièrekansen van werknemers en algemene loonontwikkelingen inclusief inflatiecorrectie.

Wanneer de pensioenaanspraken uit hoofde van een regeling worden verbeterd, wordt het gedeelte van de verbeterde pensioenaanspraken dat betrekking heeft op de verstreken diensttijd van werknemers onmiddellijk als last in de winst-en-verliesrekening opgenomen.

De Groep neemt alle actuariële winsten en verliezen in verband met toegezegd pensioenregelingen onmiddellijk op onder de niet-gerealiseerde resultaten. Het fictieve rendement op beleggingen wordt gelijk gesteld aan dezelfde disconteringsvoet. Wanneer de fondsbeleggingen de verplichtingen overtreffen, wordt de opname van het actief beperkt tot een bedrag dat maximaal gelijk is aan het saldo van eventuele niet opgenomen pensioenkosten van verstreken diensttijd en de contante waarde van eventuele toekomstige terugstortingen door het fonds of lagere toekomstige pensioenpremies.

Voorzieningen

Een voorziening wordt in de balans opgenomen wanneer de Groep een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting heeft door een gebeurtenis in het verleden en wanneer het waarschijnlijk is dat middelen nodig zijn voor de afwikkeling van de verplichting en een betrouwbare schatting gemaakt kan worden van het bedrag van de verplichting. Indien het effect van de tijdwaarde in geld materieel is, worden de voorzieningen contant gemaakt. Indien gediscoteerd wordt, wordt de toename in de voorziening wegens het verstrijken van de tijd verantwoord als financieringskosten.

Herstructureringsvoorziening

Een voorziening voor herstructurering wordt opgenomen indien een gedetailleerd formeel plan terzake is goedgekeurd en bij de betrokkenen een geldige verwachting is gewekt dat de herstructurering zal worden doorgevoerd, door met de uitvoering van het plan te beginnen of door de belangrijkste kenmerken ervan mee te delen aan de betrokkenen.

Voorziening projecten (garantieplichtingen)

Een garantievoorziening wordt opgenomen indien de onderliggende projecten of diensten zijn verkocht en opgeleverd. Deze voorziening wordt opgenomen voor kosten die noodzakelijk gemaakt moeten worden om gebreken, die blijken na oplevering maar tijdens de garantieperiode, op te heffen. De voorziening is gebaseerd op de beste schatting van de uitgaande kasstroom.

Jubileumvoorziening (Overige lange termijn personeelsbeloningen)

De netto verplichting van de Groep voor lange termijn personeelsbeloningen, met uitzondering van pensioenregelingen, is het bedrag van de toekomstige aanspraken zoals bijvoorbeeld jubileumuitkeringen dat werknemers in ruil voor hun diensten hebben verdiend in de verslagperiode en voorgaande perioden. De verplichtingen worden gediscoteerd tot de contante waarde. De disconteringsvoet is het rendement per balansdatum op hoogwaardige staatsobligaties. De disconteringsvoet is hierbij afhankelijk van de duratie van de verplichtingen. Eventuele actuariële winsten of verliezen worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen in de periode waarin deze zich voordoen.

Overig

Voor groot onderhoud aan onroerend goed wordt een voorziening gevormd.

Langlopende schulden

Langlopende schulden worden gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie en vervolgens tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode. Het deel van de langlopende schulden dat binnen één jaar moet worden afgelost, wordt verantwoord als aflossingsverplichting van langlopende schulden onder de kortlopende schulden. Een verplichting wordt afgeboekt wanneer de verplichting stopt, afloopt of vervalt.

Bij de overname van Strukton zijn bij een viertal op acquisitiedatum bestaande PPS-projecten de langlopende schulden ingeconsolideerd. Deze schulden zijn op acquisitiedatum overeenkomstig IFRS 3 gewaardeerd tegen reële waarde. Waardering na initiële opname vindt plaats tegen reële waarde, om een accounting mismatch tussen PPS-vorderingen en PPS-schulden, die zou ontstaan bij waardering tegen geamortiseerde kostprijs, te voorkomen. De verandering van de reële waarde wordt rechtstreeks verwerkt in de winst-en-verliesrekening. Bij één van de PPS-projecten is er sprake van een annuïtaire lening. Deze annuïtaire lening wordt tegen reële waarde gewaardeerd. Voor een nadere uiteenzetting van de omstandigheden die hebben geleid tot het op deze wijze waarderen, wordt verwezen naar de toelichting onder noot 17.

Overige bedrijfsopbrengsten

Overige bedrijfsopbrengsten betreffen onder andere transactieresultaten deelnemingen, transactieresultaten vastgoed en transactieresultaten materiële vaste activa. Transactieresultaten worden verantwoord wanneer de belangrijke risico's en voordelen van eigendom aan de koper zijn overgedragen, de inning van de verschuldigde vergoeding waarschijnlijk is, de hiermee verband houdende kosten betrouwbaar kunnen worden ingeschat en er geen sprake is van aanhoudende management betrokkenheid bij de betreffende activa.

Opbrengsten worden opgenomen tegen de reële waarde van de verrichte tegenprestatie, onder aftrek van kortingen en directe belastingen.

Bedrijfslasten

Bedrijfslasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Financiële baten en lasten

Financiële baten omvatten de rentebaten op geïnvesteerde gelden, valutakoerswinsten, winsten op afdekkingsinstrumenten die in de winst-en-verliesrekening worden opgenomen en resultaten uit beleggingen. Resultaten uit beleggingen worden verantwoord op het moment dat het recht van betaling wordt gevestigd. Financiële lasten omvatten de rentelasten op opgenomen gelden, de oprenting van voorzieningen, valutakoersverliezen, bijzondere waardevermindervers verliezen op financiële activa en verliezen op afdekkingsinstrumenten die in de winst-en-verliesrekening worden opgenomen. Financieringsbaten en -lasten die rechtstreeks zijn toe te rekenen aan de verwerving, bouw of productie van een in aanmerking komend actief worden geactiveerd als onderdeel van de kosten van dat actief gedurende de periode dat het actief in vervaardiging is.

Overheidssubsidies

Overheidssubsidies worden opgenomen als met redelijke zekerheid kan worden gesteld dat de entiteit aan de subsidies gekoppelde voorwaarden zal vervullen en dat de subsidies zullen worden ontvangen. De overheidssubsidies worden in mindering gebracht op de daarmee verband houdende lasten.

Winstbelasting

Winstbelasting omvat de over de verslagperiode verschuldigde en verrekenbare winstbelastingen en uitgestelde winstbelastingen. De winstbelasting wordt in de winst-en-verliesrekening opgenomen, behoudens voor zover deze betrekking heeft op posten die rechtstreeks in het eigen vermogen worden opgenomen, in welk geval de belasting in het eigen vermogen wordt verwerkt.

De over het boekjaar verschuldigde en verrekenbare belasting is de naar verwachting te betalen belasting over de belastbare winst over het boekjaar, berekend aan de hand van belastingtarieven die zijn vastgesteld op verslagdatum, dan wel waartoe materieel al op verslagdatum is besloten, en eventuele correcties op de over voorgaande jaren verschuldigde belasting.

Uitgestelde belastingverplichtingen worden verwerkt op basis van de balansmethode, waarbij een voorziening wordt getroffen voor tijdelijke verschillen tussen de boekwaarde van activa en verplichtingen ten behoeve van de financiële verslaggeving en de fiscale boekwaarde van die posten. Uitgestelde belastingverplichtingen worden niet verwerkt voor de volgende tijdelijke verschillen: de eerste opname van goodwill, de eerste opname van activa of verplichtingen in een transactie die geen bedrijfscombinatie betreffen en noch de commerciële noch de fiscale winst beïnvloeden en verschillen die verband houden met investeringen in dochterondernemingen en entiteiten waarover gezamenlijk de zeggenschap wordt uitgeoefend voor zover zij in de voorzienbare toekomst waarschijnlijk niet zullen worden afgewikkeld. Uitgestelde belastingverplichtingen worden gewaardeerd met behulp van de belastingtarieven die naar verwachting van toepassing zullen zijn bij terugname van de tijdelijke verschillen, op basis van de wetten die per verslagdatum zijn vastgesteld of materieel zijn vastgesteld.

Er wordt uitsluitend een uitgestelde belastingvordering opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er in de toekomst belastbare winsten beschikbaar zullen zijn die voor de realisatie van het tijdelijke verschil kunnen worden aangewend. Uitgestelde belastingvorderingen worden per iedere verslagdatum herzien en verlaagd voor zover het niet langer waarschijnlijk is dat het daarmee samenhangende belastingvoordeel zal worden gerealiseerd.

Additionele winstbelastingen naar aanleiding van dividenduitkeringen worden op hetzelfde moment opgenomen als de verplichting tot uitkering van het desbetreffende dividend.

Onderhanden projecten

De post onderhanden projecten omvat naast de geboekte kosten en verzonden termijnen per project ook de tussentijds gerealiseerde winst dan wel de getroffen verliesvoorziening. Zowel deze winst als dit verlies zijn gebaseerd op een schatting van het uiteindelijke resultaat per project, de prognose einde werk.

Genoemde resultaatsschatting is met meer onzekerheid omgeven naarmate bijvoorbeeld:

- De overeengekomen contractvorm meer risico's voor de aannemer inhoudt. Bij een design & construct contract neemt de aannemer immers ook het ontwerprisico voor zijn rekening. Bij een DBMO contract komt hier de verantwoordelijkheid voor het onderhoud en de exploitatie bij;
- Het contract zich nog in een vroege fase van ontwerp of uitvoering bevindt. Bij het uitwerken van een voorlopig ontwerp naar een definitief ontwerp kunnen aanzienlijke afwijkingen van het voorlopig ontwerp blijken (omdat een aanvankelijke oplossing bij nader inzien niet mogelijk blijkt te zijn, of omdat de grondcondities beter of slechter zijn dan verwacht, of omdat de dialoog met stakeholders veel gecompliceerder is en dus meer kost dan vooraf is aangenomen). Ook tijdens de uitvoeringsfase kunnen tal van risico's blijken welke voor rekening van de aannemer komen. Genoemde afwijkingen kunnen overigens positief en negatief zijn;
- De looptijd van het contract langer is en daarmee de prognose einde werk inherent meer schattingsonzekerheden kent;
- Projecten onderhevig zijn aan meerwerk en claim situaties.

PPS-projecten

De reële waarde bepaling van PPS-projecten is gebaseerd op complexe, deels modelmatige berekeningen.

Vastgoedbeleggingen

De voornaamste uitgangspunten voor bepaling van eventuele bijzondere waardeverminderingverliezen van de vastgoedbeleggingen zijn opgenomen in de toelichting op de betreffende post.

Immateriële en materiële vaste activa

De afschrijvingstermijnen voor de immateriële en materiële vaste activa zijn gebaseerd op de verwachte gebruiksduur.

Herstructureringsvoorziening

De verantwoorde herstructureringsvoorziening is gebaseerd op een gedetailleerd formeel reorganisatieplan. Opname van een herstructureringsvoorziening vindt alleen plaats indien een betrouwbare schatting kan worden gemaakt.

Voorziening dubieuze debiteuren

De voorziening dubieuze debiteuren wordt op statische wijze bepaald op basis van een individuele beoordeling van alle uitstaande vorderingen waarbij per vordering op objectieve wijze een inschatting wordt gemaakt van het risico op oninbaarheid. Deze objectieve inschatting is gebaseerd op ervaringen uit het verleden, informatie over de desbetreffende debiteur bij betrokkenen, correspondentie etc.

Toegezegd pensioenregelingen en personeelsbeloningen

De belangrijkste actuariële uitgangspunten die ten grondslag liggen aan de verantwoorde pensioenverplichtingen en overige personeelsbeloningen zijn in de toelichting op de desbetreffende posten opgenomen.

Alle veronderstellingen, verwachtingen en prognoses die gebruikt worden als basis voor schattingen in de geconsolideerde jaarrekening vormen een zo goed mogelijke afspiegeling van de vooruitzichten van Oranjewoud N.V.

Risicobeheer

Financiële risico's

De Groep kent een strikt beleid, dat erop is gericht huidige en toekomstige risico's zoveel mogelijk te beperken en te beheersen en de financiële kosten te minimaliseren. Dit gebeurt door middel van algemene beheersmaatregelen, zoals interne procedures en instructies en specifieke maatregelen die zijn gericht op de beheersing van nader omschreven risico's.

De financiële risico's van de Groep betreffen voornamelijk renterisico's, valutarisico's, kredietrisico's en leveranciersrisico's. Het risico van schommelingen in wisselkoersen en rente wordt deels afgedekt met behulp van uiteenlopende derivaten waardoor risico's waaraan de primaire financiële instrumenten onderhevig zijn, worden overgedragen aan andere contractpartijen. Rente- en valutarisico's worden grotendeels centraal beheerd. Speculatieve posities worden niet ingenomen.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

1. Immateriële vaste activa	Octrooien	Software	Goodwill	Merknaam	Klantenbestand	Orderportefeuille	Totaal
Stand per 1 januari 2012 (herzien):							
Aanschafwaarde	326	4.650	48.461	3.500	60.916	41.169	159.022
Afschrijvingen en cum. waardeverminderingen	(178)	(865)	-	(641)	(26.001)	(26.533)	(54.218)
Boekwaarde	148	3.785	48.461	2.859	34.915	14.636	104.804
Boekwaarde per							
1 januari 2012 (herzien)	148	3.785	48.461	2.859	34.915	14.636	104.804
Acquisitie deelnemingen	-	-	-	300	-	667	967
Investerings	148	834	-	-	-	-	982
Overige mutaties	-	37	-	-	-	-	37
Koersverschillen	-	15	217	-	49	-	281
Afschrijvingen en impairment	(99)	(2.885)	-	(604)	(6.805)	(8.359)	(18.752)
Boekwaarde per 31 december 2012 (herzien)	197	1.786	48.678	2.555	28.159	6.944	88.319
Stand per 31 december 2012 (herzien):							
Aanschafwaarde	474	5.451	48.678	3.800	60.949	41.836	161.188
Afschrijvingen en cum. waardeverminderingen	(277)	(3.665)	-	(1.245)	(32.790)	(34.892)	(72.869)
Boekwaarde	197	1.786	48.678	2.555	28.159	6.944	88.319
Boekwaarde per							
1 januari 2013	197	1.786	48.678	2.555	28.159	6.944	88.319
Acquisitie deelnemingen	87	37	-	2.300	-	21.797	24.221
Investerings	135	692	13.637	-	655	449	15.568
Overige mutaties	-	275	1	-	-	(628)	(352)
Koersverschillen	-	(19)	(408)	-	(282)	-	(709)
Afschrijvingen en impairment	(189)	(980)	(348)	(753)	(6.851)	(6.917)	(16.038)
Boekwaarde per 31 december 2013	230	1.791	61.560	4.102	21.681	21.645	111.009
Stand per 31 december 2013:							
Aanschafwaarde	650	6.283	61.560	6.100	56.048	63.005	193.646
Afschrijvingen en cum. waardeverminderingen	(420)	(4.492)	-	(1.998)	(34.367)	(41.360)	(82.637)
Boekwaarde	230	1.791	61.560	4.102	21.681	21.645	111.009

Octrooien worden afgeschreven op lineaire basis over de gebruiksduur van vijf jaar, software in twee tot vijf jaar.

Er zijn in 2013 en 2012 geen financieringskosten als onderdeel van de kostprijs van software in ontwikkeling geactiveerd.

In de categorie software is het door Antea USA voor de verkoop aan derden ontwikkelde softwarepakket iEHS geactiveerd. De geactiveerde ontwikkelingskosten zijn per 31 december 2013 € 4.466.000 (2012: € 4.652.000). Op basis van de jaarlijkse impairment test, waarbij de netto contante waarde van toekomstige kasstromen wordt vergeleken met de boekwaarde van de investering, is er in 2012 een impairment afschrijving geboekt van € 2.080.000.

De merknaam wordt lineair afgeschreven in zes jaar. Het klantenbestand van de geacquireerde deelnemingen wordt afgeschreven in een periode tussen de vier en twaalf jaar. De orderportefeuilles zijn c.q. worden in een periode van een half jaar tot zes jaar afgeschreven.

De overname van de infra activiteiten van Ooms past binnen de strategie van Strukton die zich richt op de verbreding en verlenging van de keten. Met deze overname verstevigt Strukton Civiel zijn infra activiteiten en zijn positie als wegebouwer door het verkrijgen van landelijke dekking in deze markt. Bij aankoop zijn de waarde van de orderportefeuille en de brandname opgenomen onder immateriële vaste activa. Er is geen waarde toegekend aan andere immateriële vaste activa omdat deze waarde niet materieel wordt geacht. Daarnaast zijn enkele materiële vaste activa geherwaardeerd. De badwill, dat wil zeggen het verschil tussen de aankoopprijs en de reële waarde van de activa en verplichtingen, op de overnamedatum is als overige bedrijfsopbrengst verantwoord in de winst-en-verliesrekening. Dit betekent dat er een bedrag van € 6.898.000 is verantwoord als badwill. Het merendeel van deze badwill wordt veroorzaakt doordat de koopprijs lager is dan de reële waarde van de verkregen activa en passiva, met name als gevolg van een hogere reële waarde van de materiële vaste activa. De opgestelde purchase price allocation is definitief.

Op 11 oktober 2012 heeft Oranjewoud N.V. via zijn dochter Strukton Bouw een aantal activiteiten overgenomen van Van Straten Groep B.V. Een uitsplitsing van de reële waarde is hieronder opgenomen:

Van Straten B.V.	Reële Waarde
Immateriële vaste activa	50
Materiële vaste activa	162
Subtotaal vaste activa	212
Debiteuren	1.243
Subtotaal vlottende activa	1.243
Subtotaal activa	1.455
Overige kortlopende schulden	416
Subtotaal kortlopende schulden	416
Subtotaal passiva	416
Subtotaal activa minus subtotaal passiva	1.039
Aankoopprijs	1.039
Reële Waarde activa en passiva op overnamedatum	1.039
Goodwill bij aankoop	0

De overnameprijs en de reële waarde van de activa en de verplichtingen zijn aan elkaar gelijk.

Op 7 januari 2013 heeft Oranjewoud N.V. via zijn dochter Strukton Civiel B.V. de infra en milieu activiteiten overgenomen van Rasenberg Holding B.V. Hierbij is 100% van de aandelen overgenomen van de vennootschappen Rasenberg Wegenbouw B.V., Rasenberg Verkeer en Mobiliteit B.V., Recycling & Overslag Breda B.V. en Reanco B.V. Rasenberg Wegenbouw B.V. bezit 50% van de aandelen van Ros B.V. Daarnaast is een belang van 33,3% in Van Rens B.V. overgenomen.

Op 8 januari 2013 heeft Oranjewoud N.V. via zijn dochter Strukton Civiel B.V. de activiteiten overgenomen van Unihorn India Pvt. Ltd. Een uitsplitsing van de reële waarde is hieronder opgenomen:

Unihorn India Pvt. Ltd.	Reële Waarde
Immateriële vaste activa	847
Materiële vaste activa	92
Financiële vaste activa	57
Subtotaal vaste activa	996
Debiteuren	390
Overige vorderingen	1.058
Liquide middelen	1.197
Subtotaal vlottende activa	2.645
Subtotaal activa	3.641
Langlopende verplichtingen	239
Crediteuren	142
Overige kortlopende schulden	535
Subtotaal kortlopende schulden	677
Subtotaal passiva	916
Subtotaal activa minus subtotaal passiva	2.725
Aankoopprijs	1.500
Reële Waarde activa en passiva op overnamedatum	2.725
Badwill bij aankoop	(1.225)

Onder de vlottende activa zijn de onderhanden projecten opgenomen op basis van de grondslagen van de Groep. Het na overnamedatum te realiseren gedeelte van de te verwachten projectwinst dat uitgaat boven het bedrag dat overeenkomt met een redelijke winst voor de inspanningen van de Groep is opgenomen onder het voor orderportefeuille en cliëntenbestand opgenomen bedrag in de post immateriële vaste activa.

De activiteiten van Unihorn India Pvt. Ltd. zullen op een later tijdstip juridisch worden ondergebracht in Antea Group N.V., de buitenlandse advies- en ingenieursbureaus binnen de Oranjewoud Groep. Dat heeft verder geen effect op resultaat en vermogen. Met de overname van Unihorn India Pvt. Ltd. is vanuit business perspectief invulling gegeven aan de expansie van de advies- en ingenieurs-diensten van de Groep richting Azië.

De badwill, dat wil zeggen het verschil tussen de aankoopprijs en de reële waarde van de activa en verplichtingen, op de overnamedatum is als overige bedrijfsopbrengst verantwoord in de winst-en-verliesrekening. Dit betekent dat er een bedrag van € 1.225.000 is verantwoord als badwill. Het was daadwerkelijk een "lucky buy".

Bij aankoop zijn de waarde van de orderportefeuille en het cliëntenbestand opgenomen onder immateriële vaste activa. Er is geen waarde toegekend aan andere immateriële vaste activa omdat deze waarde niet materieel wordt geacht. De opgestelde purchase price allocation is definitief.

Op 11 februari 2013 heeft Oranjewoud N.V. via Strukton Assets B.V. alle aandelen van SPC ISE B.V. (Internationale School Eindhoven) overgenomen van Complan B.V. en (uit de boedel) van Van Straten B.V.

Een uitsplitsing van de reële waarde is hieronder opgenomen:

SPC ISE B.V.	Reële Waarde
Financiële vaste activa	10.075
Subtotaal vaste activa	10.075
Liquide middelen	3.599
Subtotaal vlottende activa	3.599
Subtotaal activa	13.674
Langlopende verplichtingen	7.707
Crediteuren	5.352
Overige kortlopende schulden	653
Subtotaal kortlopende schulden	6.005
Subtotaal passiva	13.712
Subtotaal activa minus subtotaal passiva	(38)
Aankoopprijs	310
Reële Waarde activa en passiva op overnamedatum	(38)
Goodwill bij aankoop	348

Onder de vlottende activa zijn de onderhanden projecten opgenomen op basis van de grondslagen van de Groep. Het na overnamedatum te realiseren gedeelte van de te verwachten projectwinst dat uitgaat boven het bedrag dat overeenkomt met een redelijke winst voor de inspanningen van de Groep is opgenomen onder het voor orderportefeuille en cliëntenbestand opgenomen bedrag in de post immateriële vaste activa.

Door de overname van SPC ISE B.V. is Strukton volledig eigenaar geworden van de special purpose company die de opdrachtgever is van de bouwwerkzaamheden die Strukton reeds volledig onder haar verantwoordelijk uitvoerde voor de bouw en het onderhoud van de Internationale School Eindhoven. De goodwill betreft de aan de curator betaalde vergoeding voor het verwerven van alle aandelen. De purchase price allocation is definitief.

Op 9 april 2013 heeft Oranjewoud dochter Strukton Rail zijn aandeel in de Italiaanse spoorbouwer Costruzione Linee Ferroviarie S.p.A. verhoogd van 40% naar 60% en heeft hiermee control verkregen. Unieco blijft met 40% medeaandeelhouder. Het bedrijf realiseert onderhoud, vernieuwing en nieuwbouw van spoorssystemen. Met zijn dochterbedrijven S.I.F. EL S.p.A. en Ar.Fer S.r.l. levert het alle techniekvelden: spoorbouw, elektrificatie, signalisatie en telecommunicatie. Strukton Rail heeft tevens zijn belang in Uniferr S.r.l. uitgebreid van 40% naar 60%. Uniferr is leverancier van producten en diensten op het gebied van onderhoud en vernieuwing spoorssystemen.

De 40% minderheidsaandeelhouder Unieco Societa Cooperativa heeft een optie om de resterende 40% van de aandelen te verkopen aan Strukton Railinfra Projecten B.V. Deze optie kan worden uitgeoefend in de periode tussen 9 april 2015 en 9 april 2018. Voor de definitief vast te stellen koopprijs van de resterende 40% van de aandelen is sprake van een earn-out regeling. De uitoefenprijs van de optie bedraagt minimaal € 32 miljoen. De purchase price allocation is definitief.

Bij het opstellen van de purchase price allocation is het bestaande 40% belang in Costruzioni Linee Ferroviarie S.p.A. geherwaardeerd. Deze herwaardering heeft geleid tot een boekwinst van € 4,6 miljoen. Op basis van de purchase price allocation is een goodwill vastgesteld van € 5,5 miljoen.

Van de aankoopprijs is € 10,0 miljoen betaald in 2013, het restant is verschuldigd in 2014.

Op 5 januari 2012 heeft de Groep via de overname van Ooms Nederland Holding B.V. indirect een belang van 33,3% verworven in Van Rens B.V. Rasenberg Infra B.V. heeft op 7 januari 2013 een belang van 33,3% overgenomen van Rasenberg Holding B.V. in Van Rens B.V. Bij beide transacties is een purchase price allocation opgesteld en is de proportionele balans van Van Rens B.V. meegenomen in de vaststelling van de reële waarde van de overgenomen balans.

Op 19 juli 2013 heeft de Groep de resterende 33,3% van de aandelen overgenomen van Jansen De Jong Infra B.V. Door deze overname bezit de Groep nu 100% van de aandelen in Van Rens B.V.

Recapitulerend:

Per 31 december 2013	Aankoopprijs	Reële Waarde op datum ver- krijgen control	Cumulatieve impairments	Goodwill	Negatieve goodwill
Oranjewoud Beheer B.V.	47.500	44.107	-	3.393	-
InterStep B.V.	14.682	9.173	-	5.509	-
Nexes Services B.V.	13.586	6.968	-	6.618	-
Overige acquisities 2007	7.091	4.880	-	2.442	232
Van der Heide Beheer B.V.	15.246	9.186	-	6.060	-
Antea USA Inc.	16.172	15.900	-	272	-
Overige acquisities 2008	741	433	-	360	52
Antea France SAS	14.500	8.769	-	5.731	-
J&E Sports B.V.	4.659	2.809	-	1.850	-
Strukton Groep N.V.	168.475	155.143	-	13.332	-
Antea Colombia SAS	9.157	6.440	-	2.717	-
Ooms Nederland Holding B.V.	17.876	24.774	-	-	6.898
Van Straten B.V.	1.039	1.039	-	-	-
Rasenberg Holding B.V.	15.850	8.451	-	7.399	-
Unihorn India Pvt. Ltd.	1.500	2.725	-	-	1.225
Géo-Hyd SARL	1.100	1.060	-	40	-
SPC ISE B.V.	310	(38)	(348)	-	-
Costruzione Linee Ferroviarie S.p.A.	48.920	43.380	-	5.540	-
Van Rens B.V.	1.273	976	-	297	-
Totaal	399.677	346.175	(348)	61.560	8.407
2012 (herzien)	Betaling	Netto cash¹⁾	Netto betaling		
Strukton Groep N.V.	4.700	-	4.700		
Antea Colombia SAS	555	-	555		
Ooms Nederland Holding B.V.	16.050	7.256	8.794		
Van Straten B.V.	1.039	-	1.039		
Totaal 2012 (herzien)	22.344	7.256	15.088		
2013	Betaling	Netto cash¹⁾	Netto betaling		
Rasenberg Holding B.V.	15.850	5.868	9.982		
Unihorn India Pvt. Ltd.	1.500	1.197	303		
Géo-Hyd SARL	1.025	291	734		
SPC ISE B.V.	310	3.599	(3.289)		
Costruzione Linee Ferroviarie S.p.A.	10.000	4.911	5.089		
Van Rens B.V.	1.273	67	1.206		
Totaal 2013	29.958	15.933	14.025		

¹⁾ Betreft de op het moment van overname in de deelneming aanwezige kasmiddelen.

